

Vuosikertomus 2018

Keski-Suomen Liikunta ry

Sisällysluettelo

Keski-Suomen Liikunta ry:n toiminnan perusta	2
Esipuhe	3
1. Hallinto	4
1.1. Yhdistyksen viralliset kokoukset	
1.2. Hallitus	
1.3. Jäsenyhdistykset	
1.4. Henkilöstö	
1.5. Toimiston jäsenpalvelut	
2. Yhteiskuntavaikuttaminen	8
3. Huomioimiset ja palkitsemiset	10
3.1. Vuoden keskisuomalaiset urheilijat	
3.2. Vuoden urheiluteot	
3.3. Vuoden liikuntateot kunnittain	
3.4. Ansiomerkit	
3.5. Muut huomioimiset	
4. Liikkuva lapsuus	12
4.1. Varhaisvuosien liikunta	
4.2. Liikkuva koulu ohjelma	
4.3. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma -kärkihanke (LAPE)	
4.4. Urheiluseuratoiminta	
4.5. Sporttikortti jyväskyläläisille koululaisille	
4.6. Lasten Liike - Liikuntakerhotoiminta	
4.7. Soveltava liikunta	
4.8. Kasva Urheilijaksi –testi-ilta	
4.9. Lasten ja nuorten liikunnan koulutukset	
5. Lisää liikettä nuorille ja aikuisille	16
5.1. Terveyttä ja hyvinvointia edistävä projekti- ja hanketoiminta	
5.2. KKI –kumppanuus	
5.3. Verkostotyö	
5.4. Koulutus ja tapahtumat	
5.5. Testaukset ja mittaukset	
6. Elinvoimainen seuratoiminta	22
6.1. Koulutukset	
6.2. Verkostotyö	
6.3. Seuratuki	
6.4. Yhteistyö	
6.5. Tähtiseura –laatuohjelma	
6.6. Neljän maakunnan seuratyöryhmä	
6.7. Seuraverkon edistämishanke	
7. Tapahtumat	28
7.1. Keski-Suomen Urheilugaala 26.1.	
7.2. Kuutamohiihto	
7.3. KESLI–liikuntaleiri 11.-15.6.	
7.4. Finlandia Marathon 14.-15.9.2018	
8. Talous	29

Keski-Suomen Liikunta ry:n toiminnan perusta

Keski-Suomen Liikunnan toiminta-ajatus

Keski-Suomen Liikunta ry:n toiminta-ajatuksena on keskisuomalaisten hyvinvoinnin tukeminen liikunnan ja urheilun avulla

1. tuottamalla jäsenjärjestöille niiden haluamia ja tarvitsemia laadukkaita palveluja
2. tukemalla keskisuomalaisten liikunnan ja urheilun edistämiseen tähtääviä kehittämishankkeita
3. kehittämällä erityisesti lasten ja nuorten liikunnan tasapuolisia edellytyksiä ja harrasteliikunnan eri muotojen mahdollisuuksia
4. toimimalla jäsenjärjestöjensä ja muiden intressiryhmien yhteistyön verkonkutojana.

Arvot

Maakunnallisuus

Keski-Suomen Liikunta on keskisuomalaista liikuntakulttuuria kehittävä ja kokoava yhdistys. Liikuntakulttuurilla on tärkeä merkitys Keski-Suomen itsetunnolle, maakuntahengelle ja kehittymiselle.

Positiivisuus KesLiläisillä on positiivinen ja avoin asenne ihmisiä, asioita ja ilmiöitä kohtaan.

Inhimillisuus KesLin toiminta perustuu vuorovaikutukseen ihmisten kanssa. Olemme vastuuntuntoisia, rehellisiä ja suvaitsevaisia. Kunnioitamme jokaista omana itsenään.

Laadukkuus KesLin toiminta on eettisesti kestävä, asiakaslähtöistä ja tavoitteellista. Kehitämme toimintaamme määrätietoisesti suunnittelemalla, toteuttamalla suunnitelmia sekä arvioimalla toteutusta saamamme palautteen ja tavoitteiden pohjalta.

Vaikuttavuus Olemme ennakkoluulottomia, laajakatseisia ja yhteistyökykyisiä. Keski-Suomen Liikunta on merkittävä alueellisen liikuntakulttuurin kehittäjä ja toiminnallamme on myös yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Visio ja strategia

”Paras liikkumista edistävä ja liikuntaosaamista kokoava voima 2020”

1. Yhteisöllisyyden vahvistaminen
2. Liikunnan kansalaistoiminnan tukeminen
3. Lasten ja nuorten liikunnan ja urheilun sekä aikuisten liikunnan kehittäminen
4. Keski-Suomen Liikunta ry:n aseman vahvistaminen maakunnassa

Esipuhe

Vuonna 2018 toimintaa kehitettiin usean kehittämishankkeen avulla sekä verkottumalla entistä vahvemmin maakunnallisten toimijoiden kesken. Keski-Suomen Liikunta on vahvasti vaikuttamassa maakunnan uudistukseen liittyvissä toimissa olemalla mukana erilaisissa työryhmissä sekä antamalla lausuntoja mm. maakuntaohjelmaan.

Olemme strategiamme mukaisesti verkottuneet entistä tiiviimmin sekä alueellisesti että paikallisesti. Toimimme aktiivisesti maakunnan yhteistyöverkostoissa, tavoitteena ”isommilla hartioilla” ja toimijoiden välisellä yhteistyöllä lisätä liikettä, luoda tukijärjestelmä urheilijan polulle, tarjota entistä parempaa apua seuratoimintaan sekä vaikuttaa positiivisesti liikunnan ja urheilun asemaan kunnissa.

Keski-Suomen Liikunta on mukana Jyväskylän Hyvinvoinnin Osaamiskeskittymässä (KEHO). KeHO kokoaa keskisuomalaisia sosiaali- ja terveysalan, liikunta- ja urheilualan sekä hyvinvoinnin asiantuntijoita, osaajia ja toimijoita yhteen monialaiseksi verkostoksi. KeHO on hyvinvointitekojen ja hyvinvointiasiantuntijuuden globaali kokeilu- ja kasvualusta. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tutkimus, koulutus, innovaatiot ja hankkeet ovat KEHOn ydintä. KEHO myös jalkautui kuntiin luomalla käytännönläheisen ”Meijänpolku” –konseptin liikunnan, levon, luonnon sekä yhteisöllisyyden arvojen korostamiselle ja näkyväksi tekemiselle.

Valtakunnallisesti Keski-Suomen Liikunta ry on vaila jäsenyyttä uudessa Olympiakomiteassa, mutta teemme yhteistä kehittämistyötä hyvässä hengessä ja luottamuksen ilmapiirissä. Siitä osoituksena toteutimme yhteisen suunnittelujärjestelmän vuonna 2018.

Keski-Suomen Liikunta oli vahvasti mukana Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmassa (LAPE), joka on yksi hallituksen kärkihankkeista. Olimme mukana myös JAMKin hallinnoimassa Eboss –hankkeessa, jossa mm. luotiin 2-asteen opiskelijoille hyvinvointivalmennuksen konsepti. Toteutimme myös maaseudun toimintaryhmärahoituksella KokeileMaalla –hankkeen, jolla pystyimme tukemaan Jyväskylän seudun toimijoita yhteissuunnittelun ja kokeilukulttuurin hengessä luotuja tapahtumia.

Tammikuun lopussa Keski-Suomen Urheilugaalassa palkitsimme jälleen maakunnan parhaita urheilijoita, valmentajia, seuratoimijoita ja liikkuja Jyväskylässä. Juhlalta on tullut entistäkin kiinnostavampi tehtyämme yhteistyötä valtakunnallisen Suomen Urheilugaalan kanssa. Osallistujia oli lähes 300 urheiluihmistä ympäri Keski-Suomea.

Toisen päätapahtumamme, Finlandia Marathonin pääpaikka oli myös Paviljonki. Tapahtuma on vakiinnuttanut paikkansa keskisuomalaisen aikuisliikunnan kohokohtana, johon tullaan ympäri Suomea. Mukana on myös nuorten sarjat kannustamassa nuoria aikuisia liikkumaan. Tapahtuma säilytti osallistujamäärän entisellään, vaikka yleisesti juoksupahtumien osallistujamäärät Suomessa olivat laskusuunnassa.

Vuoden 2018 leiri järjestettiin kesäkuussa Joutsassa. Leirillä lapset pääsivät kokeilemaan useita liikuntalajeja, joista osa oli varmasti monelle leiriläiselle ensikosketus kyseiseen lajiin. Leiri on myös hyvä paikka monelle opiskelijalla hankkia ohjaajakokemusta.

Keski-Suomen Liikunnan talouden rakenne muodostuu Opetus- ja kulttuuriministeriön avustuksesta sekä muusta toiminnasta mm. koulutuksista, tapahtumista ja kehittämisavustuksista. Vuoden 2018 tulos oli 5 634,24 positiivinen, mikä mahdollistaa pitkäjänteisen toiminnan kehittämisen.

Jyväskylässä 28.2.2019

Petri Lehtoranta, aluejohtaja

1. Hallinto

Tavoite

Hyvällä hallinnolla varmistetaan strategian toteutuminen sekä turvataan varsinaisen toiminnan edellytykset.

Toteutus

Keski-Suomen Liikunta (KesLi) toteuttaa vuosisuunnittelujärjestelmää, jolla varmistetaan yhteinen suunnittelu ja toiminnan seuranta. Toiminta- ja taloussuunnitelma tehtiin syksyn aikana. Suunnitelma rakennettiin henkilöstön ja hallituksen yhteisenä suunnittelupäivänä toukokuussa, jolloin päätettiin yleiset strategiset linjaukset edellisen vuoden arvioinnin pohjalta. Suunnittelupäivän jälkeen henkilöstö työsti suunnitelmaa toimialoittain. Vuoden 2019 toimintasuunnitelma vahvistettiin syyskokouksessa marraskuussa.

Keski-Suomen Liikunnalla on vuosittain maaliskuussa tarkistettava toimintakäsikirja, joka kuvaa senhetkisen toiminnan. KesLin toimintaa arvioidaan myös vuosikertomuksessa, joka laaditaan toimialakohtaisesti helmi-maaliskuussa ja hyväksytään kevätkokouksessa. KesLin toimintaa ja taloutta seurataan toimiston yhteisissä palaverissa neljännesvuosittain sekä hallituksen kokouksissa kuukausittain. Keski-Suomen Liikunnalla on yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma, joka päivitetään hallituksessa vuosittain.

KesLi tukee hallituksen, toimihenkilöiden sekä kouluttajien koulutusta joko sitä itse järjestämällä tai tukemalla kouluttautumista ulkopuolisissa koulutuksissa. Henkilökuntaa on myös vuosittain kannustettu liikkumaan yhteisillä liikuntapäivillä sekä osallistumalla liikunnan harrastamiseen liittyviin kustannuksiin.

Keski-Suomen Liikunnan aluejohtaja käy henkilökohtaiset kehittämiskeskustelut henkilöstön kanssa huhtikuussa. Keskustelujen tavoitteena on varmistaa henkilöstön jaksamiseen sekä henkilökohtaisen osaamisen kehittämiseen liittyvät asiat. Henkilökunta osallistui myös elokuussa Hyvinkäällä järjestetyille aluepäiville, jotka ovat tarkoitettu aluejärjestöjen koko henkilökunnalle.

1.1. Yhdistyksen viralliset kokoukset

Kevätkokous

Keski-Suomen Liikunta ry:n kevätkokous pidettiin 27.4. Jyväskylässä Keski-Suomen Liikunta ry:n koulutustilassa. Puheenjohtajana toimi Kimmo Suomi ja sihteerinä Petri Lehtoranta. Kokouksessa hyväksyttiin vuoden 2017 vuosikertomus ja tilinpäätös sekä valittiin ehdollepanotoimikunta valmistelevaan hallituksen henkilövalintoja vuodelle 2019.

Ehdollepanotoimikunnan kokoonpano:

Janne Kinnunen, Petri Lehtoranta, Esa Kaihlajärvi, Heikki Mäkinen ja Teija Liukkaala.

Syyskokous

Keski-Suomen Liikunta ry:n sääntömääräinen syyskokous, joka samalla oli 25-vuotis juhlasyyskokous, pidettiin 29.11. Jyväskylässä sanomalehti Keskisuomalaisen kokoustilassa. Puheenjohtajana toimi Kimmo Suomi ja sihteerinä Petri Lehtoranta. Kokouksessa hyväksyttiin vuoden 2019 toiminta- ja taloussuunnitelma sekä päätettiin hallituksen henkilövalinnoista vuodelle 2019.

1.2 Hallitus

Keski-Suomen Liikunta ry:n hallitus kokoontui viisi kertaa, sekä piti yhden sähköpostikokouksen (kokous nro.6). Puheenjohtajana kokouksissa toimi Janne Kinnunen pois lukien kokous nro. 4, jossa puheenjohtajana toimi varapuheenjohtaja Mari Sivill. Varapuheenjohtajat olivat Anna-Leena Sahindal ja Mari Sivill. Hallituksen kokouksissa toimi esittelijänä sekä sihteerinä aluejohtaja Petri Lehtoranta.

Keski-Suomen Liikunta piti hallitusseminaarin Keski-Suomen liiton vieraana 22.5. Aiheena olivat liikunnan sisällöt maakunnan järjestämissuunnitelmassa sekä Keski-Suomen Liikunnan rooli liikunta-asioiden vastuutoimijana uudessa maakunnassa yhdessä sovittavalla tavalla. Keski-Suomen liitosta kokouksessa paikalla olivat projektipäällikkö Pirjo Peräaho sekä suunnittelujohtaja Olli Ristaniemi. Kokouksessa mm. sovittiin, että Keski-Suomen Liikunta käy neuvotteluja liikunnan sisällöistä vielä erikseen vastuuvalmistelijaa Mikael Palolan kanssa. Tapaaminen järjestettiin 15.6., jossa hahmoteltiin liikunnan sisältöjä järjestämissuunnitelmassa sekä Keski-Suomen Liikunnan roolia uudessa maakuntarakenteessa.

Hallituksen jäsenet ja heidän osallistumisensa kokouksiin:

Janne Kinnunen, puheenjohtaja	5/6			
Anna-Leena Sahindal, varapuheenjohtaja	3/6			
Mari Sivill, varapuheenjohtaja	6/6			
Aki Karjalainen	5/6	varajäsen	Teemu Tenhunen	0
Hannu Kiminkinen	6/6	varajäsen	Tarja Stenman	0
Ilmo Viitanen	6/6	varajäsen	Helka Maltolahti	1
Auli Pitkänen	5/6	varajäsen	Ville Qvist	0
Ella Salmela	3/6	varajäsen	Mika Suoja	0
Sari Oksanen	0/6	varajäsen	Sirke Paukku	3

Keski-Suomen Liikunta ry:n hallitus myönsi Sari Oksaselle eron hallituksen jäsenyydestä hänen omasta pyynnöstään 22.5. kokouksessa. Hänen varajäsenensä Sirke Paukku oli tästä eteenpäin varsinainen kokousedustaja hallituksen kokouksissa.

Tilintarkastajat:

Martti Olli HTM (varalla Eija Honkanen, HTM) ja Reijo Korpela KHT (varalla Seppo Lindholm JHTT, HTM)

1.3 Jäsenyhdistykset (157)

Urheiluseurat (134):

Alhon Aki ry	HoNsU ry	Jyväskylän Kiri ry
Alppihiihtoseura Himoski ry	ISOn Tanhuajat ry	Jyväskylän Kiri & Kirittäret
Alvajärven ryhti	Jaguars Spirit Athletes ry	Juniorit ry
DanceStyle ry	Jigotai ry	Jyväskylän Kunto- ja
Diskos Jyväskylä	JKK Juniorit ry	Luontoliikkuajat ry
FC Saarijärvi ry	JKK Jyväskylä ry	Jyväskylän Laskuvarjokerho ry
FC Vaajakoski ry	Joutsan Seudun Pallo ry	Jyväskylän Latu ry
Floorball Club Dux ry	JYP Juniorit ry	Jyväskylän Lohi ry
Grainville Line Dancers ry	Jyväskylä Jaguars ry	Jyväskylän Naisvoimistelijat ry
Haapamäen Urheilijat ry	Jyväskylä Roller Derby ry	Jyväskylän Nousu ry
Hankasalmen Hanka ry	Jyväskylän Agility Team ry	Jyväskylän Pallokerho ry
Happee ry	Jyväskylän historiallisen	Jyväskylän Pesis ry
Harjun Woima Jyväskylä ry	miekkailun seura ry	Jyväskylän Pyöräilyseura ry
	Jyväskylän ITF Taekwon_Do ry	Jyväskylän Rugby Club ry
	Jyväskylän Kenttäurheilijat ry	Jyväskylän Saukot ry

Jyväskylän Seudun Palloseura ry
 Jyväskylän Shorinji Kempo ry
 Jyväskylän Sulkapalloseura ry
 Jyväskylän Taitoluistelu-seura ry
 Jyväskylän Tanssi- ja
 Naisvoimisteluseura ry
 Jyväskylän Tennisseura ry
 Jyväskylän Valo ry
 Jyväskylän Voimistelijat ry
 Jyväslentis ry
 Jyvässeudun Kiekko ry
 Jyvässeudun Paini-Ässät ry
 Jyvässeudun Ratsukot ry
 Jämsän Kiekko-Sudet ry
 Jämsän Retki-Veikot ry
 Järvi-Suomen Pallo ry
 Kaipolan Naisvoimistelijat ry
 Kampuksen Dynamo ry
 Kampuksen Plaani ry
 Kannonkosken Kiho ry
 Kensu ry
 Keski-Suomen Moottorikerho ry
 KeuPa Hockey Team ry
 Keurusjumpa ry
 Keuruun Kisailijat ry
 Keuruun Naisvoimistelijat ry
 Keuruun Pallo ry
 Konneveden Urheilijat ry
 Korpilahden Pyrintö ry
 Korpilahden Urheiluautoilijat ry
 Koskenpään Kiri
 Kyyjärven Kyky ry
 Laukaan Kisa-Veljet Darma-Kai ry
 Laukaan Moottorimiehet ry
 Laukaan Shukokai Karate ry
 Laukaan Urheilijat ry
 Lentopalloseura Homenokat ry
 Leppäveden Leppä ry
 Lievestuoreen Kisa ry
 Liikunnan Riemu ry
 Los Bastardos ry
 Meloilola ry
 Mukwan Jyväskylä ry
 Multian Jyske
 Multian Naisvoimistelijat ry
 Muuramen Rasti ry
 Muuramen Syke ry
 Muuramen Voimistelu- ja
 urheiluseura Yritys ry
 Muurasjärven Murto ry
 O2-Jyväskylä ry
 Palokan Ilo, voimistelu ja liikunta
 ry

Palokan Pyry ry
 Palokan Riento ry
 Parkour Oppimiskeskus ry
 Pihtiputaan Tuisku ry
 Ploki ry
 Pohjois-Päijänteen Pursiseura ry
 Puska Puttaajat ry
 Putkilahden Ketterä ry
 Pylkönmäen Yrittävä ry
 Pönttövuoren Peikot ry
 Rautpohjan Moottorikerho ry
 REAGL Capoeira Jyväskylä ry
 Riihivuoren Hiihtoseura ry
 Saarijärven Naisvoimistelijat ry
 Saarijärven Pullistus ry
 Saarijärven Tennis ry
 Suunta Jyväskylä ry
 Seitsemän Hunnun Tanssi ry
 Ski Jyväskylä ry
 Swimming Jyväskylä ry
 Säynätsalon Riento ry
 Tammijärven Tammi ry
 Tanssi- ja voimisteluseura Illusion
 Vaajakoski ry
 Tanssiurheiluseura Break ry
 Tanssiurheiluseura Tepika ry
 Team LKP ry
 Tikkakosken Pallo ry
 Tikkakosken Suunistajat ry
 Tikkakosken Tikka ry
 Tikkakosken Voimistelu- ja
 Liikuntaseura ry
 Toivakan Rivakka
 Trio-Juniorit ry
 Uuraisten Urheilijat ry
 Vaajakosken Kuohu ry
 Vaajakosken Pelikaanit ry
 Vaajakosken Uimaseura ry
 Vihtavuoren Pamaus ry
 Viitasaaren Naisvoimistelijat ry
 Viitasaaren Suunta ry
 Viitasaaren Viesti ry
 V- ja U-seura Urho ry
 V-, U- ja Raittiusseura Flanelis ry
 Äänekosken Huima ry
 Äänekosken Urheilijat ry

Opiskelijajärjestöt (2)

Jyväskylän ammattikorkeakoulun
 opiskelijakunta
 Jyväskylän yliopiston
 ylioppilaskunta ry

Maakunnalliset yhdistykset (10)

SPL:n Keski-Suomen piiri ry
 TUL Järvi-Suomi ry
 TUL:n Keski-Suomen piiri ry
 Keski-Suomen Hiihto ry
 Keski-Suomen Kylät ry
 Keski-Suomen Pesis ry
 Keski-Suomen Suunnistus ry
 Keski-Suomen Yleisurheilu ry
 Keski-Suomen Yleisurheilun
 tukisäätiö
 Suomen Metsästäjäliiton Keski-
 Suomen piiri ry

Valtakunnalliset lajiliitot (11)

AKK-Motorsport ry
 Hengitysliitto ry
 Suomen Ampumaurheiluliitto ry
 Suomen Jääkiekkoliitto ry
 Suomen Koripalloliitto
 Suomen Lentopalloliitto ry
 Suomen Pesäpalloliitto ry
 Suomen Ratsastajain Liitto ry
 Suomen Salibandyliitto ry
 Suomen Taitoluisteliitto
 Suomen Tennisliitto ry

1.4. Henkilöstö

Petri Lehtoranta	aluejohtaja	01.01. - 31.12.
Jouni Vatanen	lasten ja nuorten liikunnan kehittäjä	01.01. - 31.12.
Laura Härkönen	seurakehittäjä	01.01. - 31.12.
Mira Autio	toimistosihteeri	01.01. - 31.12.
Jyrki Saarela	aikuisliikunnan kehittäjä	01.01. - 31.12.
Laura Nuutinen	taloussihteeri	01.01. - 31.12.
Elina Hasanen	projektisuunnittelija, K-S Pyöräilyohjelma	01.01. - 30.04.
Julia Heinonen	työharjoittelija, taloushallinto	08.08. - 02.11.
Krista Laine	työharjoittelija, tapahtumat	01.08. - 31.12.

Lisäksi KesLissä on toiminut kouluttajia ja vapaaehtoistyöntekijöitä.

Liikunnan aluejärjestöjen Uusia resursseja paikallistason onnistumiseksi –hankkeen (URPO-hanke) painopiste oli toimintavuonna alueiden yhteisen tekemisen tukeminen ja EU-hankerahoituksissa avustaminen. Toimintaa ohjasi uudistunut aluejohtoryhmä, minkä jäseninä on neljän aluejohtajan lisäksi myös 3 toimialaiahmistien valitsemaa asiantuntijaa.

Hanketekijäverkoston laajentamiseen liittyen alueet toteuttivat yhdessä Olympiakomitean kanssa kaksivuotisen EU Sport 2020 -hankkeen OKM:n osarahoituksella. EU Sport 2020 -hankkeen tavoitteena on lisätä EU-rahoitusten hyödyntämistä entistä laajemmin myös muiden liikuntajärjestöjen keskuudessa. URPO-hanke neuvoi ja konsultoi vuoden 2018 aikana kaikkia halukkaita alueita hanketoiminnassa. Toiminnasta vastasi alueiden yhteisesti resursoimana työntekijänä Timo Hämäläinen.

1.5 Toimiston jäsenpalvelut

Eri lajiliittojen kanssa on tehty vuosittaisia jäsenpalvelusopimuksia. Keski-Suomen Hiihdon, Keski-Suomen Yleisurheilun ja Keski-Suomen Suunnistuksen kanssa tehdyt sopimukset sisältävät laskutuksen, laskujen maksamisen, kirjanpidon ja tilinpäätöksen, sekä toimistopalveluina puhelinliikenteen, mitali- ja tarvikevälityksen sekä lajipostitukset. Näiden lisäksi on tehty SPL:n Keski-Suomen piirin, Keski-Suomen Pesiksen, Keski-Suomen Yleisurheilun tukisäätiön, Harjun Woima Jyväskylän, Palokan Pyryn, Pohjois-Päijänteen Pursiseuran, Jyväskylän Kenttäurheilijoiden ja JYP Junioreiden kirjanpito ja tilinpäätös.

Seuroille on välitetty lajiliittojen kilpailumateriaalia, sääntöjä, jne. Autamme jäsenseuroja tiedotuksessa, esimerkiksi nettisivuillamme ja sähköpostitse. Toimistolta on saanut apua myös mm. yhdistysrekisteri- ja ansiomerkkiasioissa.

Sporttikäytävällä on käytössä kokoustila Ateena 40 henkilölle. Sitä vuokrataan SPL:n ja KesLin jäsenseuroille kokous- ja koulutuskäyttöön. Käytävällä on omassa käytössä myös pienempi kokoustila Oslo 12 henkilölle.

Toimistosihteerin tehtävistä on vastannut Mira Autio ja taloushallinnon tehtävistä Laura Nuutinen.

Toimiston osoite on Onkapannu 2, 40700 Jyväskylä.

Internet: www.kesli.fi

Sähköposti: toimisto@kesli.fi

Puhelin: 050 381 3820

2. Yhteiskuntavaikuttaminen

Tavoite

Yhteiskuntavaikuttamisella edistämme keskisuomalaisten urheilujärjestöjen ja vapaaehtoistoiminnan yleistä arvostusta ja toimintaedellytyksiä sekä vaikutamme liikunta- ja urheilukulttuurin yleiseen kehitykseen maakunnassa.

Toteutus

Keski-Suomen Liikunta toteuttaa vaikuttamistyötä tekemällä yhteistyötä merkittävien valtakunnallisten sekä maakunnallisten toimijoiden kanssa joko jäsenyyden tai aktiivisen osallistumisen avulla. Vaikutamme maakunnallisiin hyvinvointipäätöksiin myös antamalla lausuntoja sekä toimimalla aktiivisesti päättäjien suuntaan erilaisten toimenpiteiden ja hankkeiden kautta.

Keski-Suomen Liikunta tekee liikunnan kehittämistyötä yhteistyössä Olympiakomitean, KKI-ohjelman, Liikkuva Koulu –ohjelman sekä Opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa. Maakunnalliset merkittävimmät yhteistyötahot ovat Keski-Suomen liitto, kunnat, Keski-Suomen ELY-keskus, lajiliittojen piirit, Jyväskylän Urheiluakatemia, KIHU, JAMK, Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellinen tiedekunta sekä paikallisesti urheiluseurat.

Verkostotoiminta

Keski-Suomen Liikunta on aktiivinen toimija omassa maakunnassaan ja kuuluu useaan terveyden edistämistä toteuttavaan organisaatioon ja verkostoon.

Liikunnan ja hyvinvoinnin osaamiskeskittymä KEHO

KeHO kokoaa keskisuomalaisia sosiaali- ja terveystieteen, liikunta- ja urheilualan sekä hyvinvoinnin asiantuntijoita, osaajia ja toimijoita yhteen monialaiseksi verkostoksi. KeHO on hyvinvointitekojen ja hyvinvointiasiantuntijuuden globaali kokeilu- ja kasvualusta. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tutkimus, koulutus, innovaatiot ja hankkeet ovat KeHOn ydintä. KeHO tuo fyysisen, henkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin asiantuntijat yhteen. KeHOn toiminta tapahtui asiantuntijaryhmissä.

Keski-Suomen liiton kumppanuus

Keski-Suomen Liikunta ja Keski-Suomen liitto ovat solmineet yhteistyösopimuksen, jossa KesLin rooli on tukea nykyisiä kuntia tulevaisuudessa muutosprosesseissa sekä auttaa maakuntaliittoa valmistelemaan tulevia maakuntahallinnon palveluja liikuntatoimen osalta. Keski-Suomen Liikunta on ollut mukana sote- ja maakuntauudistuksen valmistelussa sovitulla tavalla sekä on antanut asiantuntijankemeyksiä uudistuksen vaikutuksista Keski-Suomen maakuntaan. Keski-Suomen Liikunta on antanut lausuntoja sote- ja maakuntauudistukseen liittyvistä kehittämisasiakirjoista, jotka liittyvät liikunnan yhdyspinta- ja edistämistehtäviin.

Keski-Suomen Liikunta on tarjonnut asiantuntemustaan tai työpanostaan Keski-Suomen liitolle kaikessa maakunnallisen liikuntakulttuurin kehittämiseen liittyvissä toimenpiteissä. Osana informaatio-ohjausta Keski-Suomen Liikunta yhdessä Keski-Suomen liiton kanssa pyrkii kannustamaan ja auttamaan kuntia rakentamishankkeiden käynnistämiseksi. Tähän liittyen laadittiin kuntakirje, joka lähetettiin kunnille 2.10. KesLin vastuuhenkilö oli aluejohtaja Petri Lehtoranta.

Järjestämissuunnitelman lausunnot

Keski-Suomen Liikunta on lausunut näkemyksensä liikunnan roolista maakunnan järjestämissuunnitelmassa. Lausunnot annettiin 20.2. sekä 30.4. Tämän lisäksi on annettu esitys liikunnan sisällöistä järjestämissuunnitelmaan maakunnan valmisteluorganisaation pyynnöstä 8.11.

Liikuntapaikkarakentamisen suunnitteluun nettisivusto

Jotta Keski-Suomen maakuntaan saataisiin mahdollisimman hyvin liikuntarakentamisen hanketukia, on tärkeää, että kunnat eivät hae samoille vuosille isoja hankkeita, jolloin päällekkäisten hakemusten vuoksi on riski, että joku kunta ei "mahdu" OKM:n liikuntapaikkarakentamishankkeiden rahoitettavien listalle. Tätä tarkoitusta varten Keski-Suomen Liikunta yhdessä Keski-Suomen liiton kanssa tuotti internet-sivuston, johon kannustetaan kuntia ilmoittamaan tulevat yli 700.000 olevat ns. isot hankkeet. Sivusto löytyy osoitteesta: www.kesli.fi/kunnat

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma LAPE

Keski-Suomen Liikunta on mukana maakunnallisessa Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmassa suunnittelemassa ja tuottamassa sisältöjä sekä myöhemmin palveluja. KesLillä on edustus maakunnallisessa ns. LAPE-johtoryhmässä. KesLin edustaja on aluejohtaja Petri Lehtoranta. LAPE-hankkeen toimenpiteistä ja tuloksista kerrotaan enemmän toisaalla tässä Vuosikertomuksessa.

Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry, KYT

Keski-Suomen Liikunta on yksi osuuskunnan perustajista. Sen tehtävänä on tarjota keskisuomalaisille kolmannen sektorin toimijoille hankeneuvontaa sekä hallinnointia. Tämän lisäksi osuuskunta tarjoaa taloushallintopalveluja keskisuomalaisille järjestöille. Tavoitteena on lisätä keskisuomalaisten yhdistysten osaamista mm. hanketoiminnan avulla. Aluejohtaja Petri Lehtoranta kuuluu yhdistyksen hallitukseen.

Nuorten Keski-Suomi

Nuorten Keski-Suomi ry (Nuksu) on palvelujärjestö, jonka pääkohderyhmänä on 11-24 -vuotiaat nuoret ja nuorten elämään vaikuttavat aikuiset ja tahot. Toiminta-ajatuksena on luoda ja haastaa luomaan nuoria innostavia tekemisen, vaikuttamisen sekä oppimisen paikkoja ja kokemuksia. Aluejohtaja Petri Lehtoranta kuuluu yhdistyksen hallitukseen.

Keski-Suomen Yrittäjät ry

Keski-Suomen Yrittäjät ry on kiinteä osa Suomen Yrittäjien valtakunnallista organisaatiota. Se tukee toiminnallaan Suomen Yrittäjien tavoitteita ja huomioi omassa toiminnassaan maakunnassa toimivien jäsenyritysten tarpeet. Keski-Suomen Yrittäjät tekee työtä maakunnan yrittäjien hyvinvoinnin eteen. Keski-Suomen Liikunta on Keski-Suomen Yrittäjien jäsen ja tekee yhteistyötä mm. henkilöstöliikunnan edistämiseksi.

Keski-Suomen Järjestöareena

Keski-Suomen Järjestöareena on Keski-Suomen järjestökentän yhteistoimintayhteisöjen puolueeton, autonominen ja rakenteeltaan kevyt verkostomainen yhteenliittymä. Järjestöareena nimeää ja kutsuu verkostoonsa keskisuomalaisia järjestökentän yhteistoimintayhteisöjä, jotka edustavat toimialaa tai muuta merkittävää ryhmittymää. Aluejohtaja Petri Lehtoranta on Järjestöareenan jäsenedustaja.

Länsi- ja Sisä-Suomen Liikuntaneuvosto / Liikunnan valmistelutyöryhmä (LIIVA)

Keski-Suomen Liikunnan edustaja on uuden aluehallintouudistuksen seurauksena syntyneessä Länsi- ja Sisä-Suomen liikuntaneuvostossa jäsenenä. Syksyllä 2010 maakuntajohtaja nimitti myös maakunnallisen Liikunnan valmistelutyöryhmän (LIIVA), jonka tehtävänä on edistää maakunnallista liikunnan ja urheilun kehittämistyötä, ja toimia kuntien tukena rakentamishankkeissa. Aluejohtaja Petri Lehtoranta on ryhmän jäsen.

Aluejärjestöjen yhteinen vaikuttamistyö ja viestintä

Alkuvuodesta aluejärjestöt toteuttivat yhteiset nettisivut sekä yhteisiä tuloslukuja kuvaavan infograafin. Infografin avulla pystyttiin paremmin kertomaan alueiden yhteisestä toiminnasta ja toiminnan volyyymistä.

Alueet työstivät myös yhteisen lausunnon liikuntapoliittiseen selontekoon, ja toimittivat sen Eduskunnan sivistysvaliokunnalle. Lausunto toimitettiin myös maakunnan kansanedustajille sekä medialle, ja se sai hyvän vastaanoton. Aluejohtoryhmä sai myös kutsun asiantuntijakuulemiselle sivistysvaliokuntaan keväälle 2019.

Keski-Suomen Liikunta ry:llä on oma viestintäsuunnitelma.

3. Huomioimiset ja palkitsemiset

3.1. Vuoden keskisuomalaiset urheilijat

Vuoden urheilija:	Mimosa Jallow
Vuoden vammaisurheilija:	parahiihtäjä Inkki Inola ja hänen opashiihtäjä Vili Sormunen
Elämänura-palkinto:	Paavo ”Pate” Pollari
Vuoden valmentaja:	Jussi ”Nalle” Viljanen
Maakunnallinen urheiluteko:	JKU:n jättimenestys
Vuoden lasten liikuttaja sekä Liikkuva Koulu -huomionosoitus:	Pihtiputaan Sporttikerhot
Vuoden nuorisourheiluseura:	Jämsän Retki-Veikot
Vuoden seuratoimihenkilö:	Raimo Pärnänen
Jokeri-palkinto:	Mika Kohonen
Vuoden joukkue:	Kampuksen Dynamo
Vuoden nuori urheilija:	Arttu Mattila
Vuoden nuorisourheilun vetäjä:	Tuulia Pasanen

3.2. Vuoden urheiluteot (lajiliittojen valinnat):

Hiihto:	Jämsänkosken Ilveksen / Petoteamin M18 sarjan SM-hopea 3x5 km viestissä
Jalkapallo:	Suomen mestaruus futsalissa 2018/ Kampuksen Dynamo
Lentopallo:	Pihtiputaan Lukion Lentopallolinja
Pesäpallo:	Kirittärien naisten Suomen Mestaruus
Ratsastus:	Hopeatila valtakunnallisissa alueiden välisissä joukkuemestaruuskisoissa
Salibandy:	seuratoimija-palkinto: Ari Baas, Suolahden Urho ry ja lajin edistämistyöpalkinto: valokuvaaja Esa Jokinen
Suunnistus:	Esko Junttilan tarkkuussuunnistuksen Eurooppa-Cupin osakilpailuvoitto
Tanssi:	Satu Varstalan toiminta aktiiviurheilijan vanhempänä ja tukihenkilönä
Tennis:	Masi Sarpola, uran ensimmäiset ATP-pisteet
Voimistelu:	Voimistelun olosuhdeteko Keuruulla, Keurusjumpän voimisteluhalli
Yleisurheilu:	Saarijärven Pullistuksen järjestämät 14-15 vuotiaiden SM-kilpailut
TUL:	Jyväskylän Pallokerhon tyttöjen ja naisten jalkapallomenestys
Jyväskylän Urheiluakatemia	vuoden 2018 opiskelijaurheilija –stipendit: 10-ottelija Juuso Hassi, hiihtosuunnistaja Sanna Pusa ja suunnistaja Tuulia Viberg.

3.3. Vuoden liikuntateot kunnittain (kuntien valinnat):

Hankasalmi:	Häährintupa ja Häähninmäen ympäristön maastopyöräilyreitit / Pekka Rossi
Joutsa:	seuravalmentaja Mika Sirkka
Jyväskylä:	Kurkocup
Jämsä:	Jämsän Retki-Veikkojen kuntorastitoiminta
Kannonkoski:	Heidi Reimanin liikunnan kehittämistyö Kannonkoskella
Karstula:	aktiiviliikkuja Hannu Patamaa
Keuruu:	Keupa Ht Mestismestaruus
Kinnula:	Vuoden liikkuja Eija Ruuska
Kivijärvi:	Sami Halt
Kyyjärvi:	Hannu Kalliojärven lentopallojoukkueen valmennustyö
Luhanka:	Luhangan Väreeseen yöjuoksutapahtuma
Muurame:	Mannerheimin Lastensuojeluliiton Perheliikuntavuoro
Pihtipudas:	Vertaisohjaaja Maija Tervämäki
Saarijärvi:	Liikuntaväylän auraaminen järven jäälle
Toivakka:	Sisko Minkkinen
Uurainen:	Leinikinpuisto –hanke
Viitasaari:	Pekka Kurki, monialainen vapaaehtoistyö liikuntaharrastuksen parissa
Äänekoski:	Anna-Liisa Liimatainen

3.4. Ansiomerkit

Keski-Suomen Liikunta ry:n hallitus päätti 25-vuotis juhluvuoden kunniaksi perustaa ansiomerkkijärjestelmän. Hallitus myöntää ansiomerkkejä työstä keski-suomalaisen liikunnan ja urheilun kansalaistoiminnan ja vapaaehtoistoiminnan hyväksi.

Ansiomerkkejä myönnetään henkilöille tunnustukseksi paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla liikunnan kansalaistoiminnan piirissä tehdystä työstä lasten ja nuorten liikunnan, aikuisten harraste- ja terveysliikunnan, kilpa- ja huippu-urheilun, koululais- ja opiskelijaliikunnan, erityisliikunnan, liikunnan järjestötoiminnan tai muun liikuntaa edistävän toiminnan hyväksi.

Keski-Suomen Liikunta ry:n Kultainen ansiomerkki myönnetään merkittävästä, vähintään 12 vuotta kestäneestä työstä keski-suomalaisen liikunnan ja urheilun kansalaistoiminnan hyväksi valtakunnallisella, alueellisella tai paikallisella tasolla. Erityisestä syystä merkki voidaan myöntää myös saavutuksesta tai tehtävästä, jolla on ollut suuri vaikutus maakunnan urheilu- ja liikuntaelämässä. Merkin myöntää KesLin hallitus jäsenjärjestön esityksestä.

Keski-Suomen Liikunta ry:n Hopeinen ansiomerkki myönnetään merkittävästä, vähintään kuusi (6) vuotta kestäneestä työstä keski-suomalaisen liikunnan ja urheilun kansalaistoiminnan hyväksi valtakunnallisella, alueellisella tai paikallisella tasolla. Erityisestä syystä merkki voidaan myöntää myös saavutuksesta tai tehtävästä, jolla on ollut suuri vaikutus erityisesti paikallisen tai alueellisen tason urheilu- ja liikuntaelämässä. Merkin myöntää KesLin hallitus jäsenjärjestön tai sen urheiluseuran tai paikallisyhdistyksen esityksestä.

Myönnetyt ansiomerkit:

Nimi	Pvm.	Taustataho
1. Peltola Pertti	1.11.2018	KesLi /puheenjohtaja
2. Pekkarinen Mauri	1.11.2018	KesLi /puheenjohtaja
3. Olli Martti	1.11.2018	KesLi /puheenjohtaja
4. Ristaniemi Olli	1.11.2018	KesLi /puheenjohtaja
5. Javanainen Hannu	1.11.2018	KesLi /puheenjohtaja

6. Hagman Petri	1.11.2018	KesLi /varapuheenjohtaja
7. Hakaniemi Kaija	1.11.2018	KesLi /varapuheenjohtaja
8. Jokinen Marita	1.11.2018	KesLi /varapuheenjohtaja
9. Lerkkanen Jukka	1.11.2018	KesLi /varapuheenjohtaja
10. Liukkaala Teija	1.11.2018	KesLi /varapuheenjohtaja
11. Mäkinen Heikki	1.11.2018	KesLi /varapuheenjohtaja
12. Mäki-Punto Tarja	1.11.2018	KesLi /varapuheenjohtaja
13. Partanen Kirsti	1.11.2018	KesLi /varapuheenjohtaja
14. Yksjärvi Leena	1.11.2018	KesLi /varapuheenjohtaja
15. Kulmala Ilkka	1.11.2018	KesLi / palkitsemistyöryhmän jäsen
16. Nummela Ari	1.11.2018	KesLi / palkitsemistyöryhmän jäsen
17. Peltola Alpo	1.11.2018	KesLi / palkitsemistyöryhmän jäsen
18. Autio Mira	1.11.2018	KesLi / henkilökunta
19. Härkönen Laura	1.11.2018	KesLi / henkilökunta
20. Kaipainen Hilka	1.11.2018	KesLi / henkilökunta
21. Lehtoranta Petri	1.11.2018	KesLi / henkilökunta
22. Vatanen Jouni	1.11.2018	KesLi / henkilökunta
23. Jauhiainen Kari	15.11.2018	O2

3.5. Muut huomioimiset

9.1.	TUL Järvi-Suomi	Toimiston avajaiset	Tervehdyslahja
16.1.	Markku Auvinen	Eläkejuhla	Tervehdyslahja
26.1.	Terhi Kettunen	Hallituksesta poisjäänti	Standaari
21.9.	Kimmo Suomi	Eläkejuhla	Standaari
09.11.	SPL Keski-Suomi	80 vuotta	Standaari
19.11.	Kirsti Partanen	Liikuntaneuvos	Mukana hakijatahona
24.11.	JKU	80 vuotta	huomioiminen
2.11.	Piritta Asunta	Väitöstilaisuus	Kukat
21.12.	Ali Kangas-Hyynilä	Läksiäislahja	Metsokukko nro. 56

4. Liikkuva lapsuus

Tavoite ja missio

Keski-Suomen Liikunnan lasten ja nuorten toimialan missio ja tavoite on, että keski-suomalaiset lapset liikkuvat varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositusten (OKM 2016) ja kouluikäisten fyysisen aktiivisuuden suositusten (OKM 2006) mukaisesti.

Toteutus

4.1. Varhaisvuosien liikunta

Vuoden 2018 aikana järjestettiin kaikissa Keski-Suomen kunnissa (pl. Jyväskylä, jossa vastaavat toteutettiin jo vuoden 2017 aikana) Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön illat, joihin osallistui kuntien varhaiskasvatuksen yksiköiden henkilökunta. Yhteensä 35 tilaisuutta ja 699 osallistujaa. Toisena painopisteenä oli Lisää lasten liikettä vanhempainiltojen järjestäminen Keski-Suomen kuntien alle kouluikäisten lasten vanhemmille. Vanhempainilloissa tehtiin tunnetuksi Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suosituksissa kirjatut toimenpide-ehdotukset lasten vanhemmille.

4.2. Liikkuva koulu ohjelma

Liikkuva koulu ohjelman tavoitteena on oppilaiden aktiivisempi ja viihtyisämpi koulupäivä. Haluttuun tavoitteeseen päästään lisäämällä oppilaiden osallisuutta, vähentämällä istumista ja lisäämällä liikettä sekä käyttämällä monipuolisesti erilaisia opetusmenetelmiä.

Keski-Suomen kaikista kunnista on kouluja mukana Liikkuva koulu ohjelmassa, yhteensä 98 koulua. Liikkuva koulu ohjelmaa Keski-Suomen Liikunta edisti suorittamalla ohjelmassa mukana oleviin kouluihin mentorointikäyntejä, järjestämällä koulujen henkilökunnalle Liikkuva koulu työpajoja, kouluttamalla alakoulun oppilaita välituntiliikunnan ohjaajiksi sekä yläkoulun oppilaita vertaisohjaajiksi, järjestämällä kaksi kahden päivän mittaista Liikkuva koulu alueseminaaria sekä järjestämällä kuntien Liikkuva koulu koordinaattoreille verkostotapaaminen. Yhteensä 19 tilaisuutta, joissa oli 521 osallistujaa

Osana 2. asteen Liikkuva opiskelu ohjelmaa järjestettiin lukiodien oppilaiden liikuntatutorkoulutus.

4.3. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma -kärkihanke (LAPE)

Keski-Suomen Liikunta ry ja Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES toteuttivat yhteistyössä LAPE:n ”Keski-Suomen lasten ja perheiden parhaaksi (KEPA)” –osahankkeelle Kouluiäkisten harrastustoiminnan aktivointia. Tavoitteena oli, että jokaisella keskisuomalaisella lapsella on mahdollisuus säännölliseen harrastukseen. Tavoite pohjautuu alkuvuodesta 2017 julkaistuun ”Jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus mieleiseen harrastukseen” -työryhmän raporttiin.

Harrastustoiminnan aktivointiin liittyen Karstulassa, Keuruulla ja Laukaassa koottiin työryhmät, joissa on edustettuna sivistys-, vapaa-aika-, nuorisotoimi sekä harrastustoiminnan järjestäjiä. Työryhmien kanssa kokoonnuttiin kuntakohtaisesti ja lisäksi järjestettiin yhteinen tilaisuus kaikille pilottikunnille. Vuoden 2018 aikana toteutettiin kaikissa kolmessa kunnassa harrastustoiminnan kysely, jolla kartoitettiin lasten ja nuorten sekä heidän vanhempiensa näkemyksiä ja toiveita harrastustoiminnan tilanteesta omassa kunnassa. Kunnissa järjestettiin tilaisuudet, joissa purettiin harrastustoiminnan kartoituksen tuloksia ja mietittiin niiden pohjalta kehittämistoimenpiteitä.

4.4. Urheiluseuratoiminta

I-tason valmentajakoulutuksessa jatkettiin hyväksi koettua yhteistyötä Jyväskylän Yliopiston Liikuntatieteellisen tiedekunnan kanssa. Valmennus- ja testausopin opiskelijat saavat hyvää kouluttajakokemusta aidossa koulutustilanteessa sekä palautteen toiminnastaan kouluttajana.

Koulutusten teemoina olivat nuoren urheilijan fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen. Koulutus koostui viidestä koulutusillasta, joiden teemat olivat: Voiman ja nopeusvoiman harjoittaminen, nopeuden ja nopeuskestävyyden harjoittaminen, kestävyysharjoittelu, yleistaitavuuden harjoittaminen sekä liikkuvuuden harjoittaminen.

4.5. Sporttikortti jyvaskyläläisille koululaisille

Tammikuussa Jyväskylän koulujen eppu- ja toppuluokkalaisille jaettiin Sporttikortit, jotka oikeuttavat osallistumaan kolme kertaa ilmaiseksi urheiluseurojen toimintaan. Lapsi voi joko kokeilla kolmea eri urheilulajia tai käyttää kaikki kolme kertaa samaan harrastukseen tutustumiseen. Sporttikortti kampanjan tavoitteet ovat: 1. Kannustaa lapsia löytämään itselleen liikuntaharrastus ja 2. Tarjota seuroille kanava markkinoida ja tehdä oma toiminta tunnetuksi.

Harjoitusryhmät, joihin lapsi voi osallistua koottiin kaikille nähtäväksi yhteen paikkaan Sporttikalenteriin. Syksyllä 2018 Sporttikortit jaettiin 1.- ja 2.-luokkalaisille sekä jakelua laajennettiin myös eskarioppilaille.

4.6. Lasten Liike - Liikuntakerhotoiminta

Suomen Olympiakomitean, koko liikuntayhteisön, koulujen sekä yritysten yhteisten toimenpiteiden tavoitteena on alakouluikäisten lasten liikuntakerhojen lisääminen. Keski-Suomessa Lasten liike tuella järjestettiin liikuntakerhoja kaksikymmentä (20). Keski-Suomen Liikunta järjesti Lasten liike infotilaisuudet Muuramessa, Jämsässä ja Keuruulla. Lasten liike ohjaajakoulutukset järjestettiin Jyväskylässä, Karstulassa ja Keuruulla.

4.7. Soveltava liikunta

Yhteistyötä jatkettiin VAU:n, Jyväskylän Yliopiston ja Jyväskylän kaupungin kanssa.

Soveltavan liikunnan ohjaaja-koulutus järjestettiin ti 8.5. ja 15.5. klo 17.00-20.00. Osallistujia oli 10 hlöä. Leiriohjaajille koulutus oli maksuton. Kouluttajina Piritta Asunta ja Mira Autio.

27.9. KesLi oli mukana järjestämässä VAU:n kanssa VALTTI-kick off päivää Vivecassa. Paikalle oli kutsuttu VALTTI-ohjaajia ja nuoria. Paikalla oli osallistujia n. 40 hlöä.

Lokakuussa VAU, Jyväskylän kaupungin erityisliikunta ja KESLI järjestivät kansainvälisen Tyttöjen päivän Etkot Valterin koululla. Tarjolla oli lajikoikeiluja vammaisille tytöille n. kymmenestä eri seurasta. Ilta oli onnistunut, tyttöjä oli paikalla 20 vanhempineen tai ohjaajineen ja tunnelma oli iloinen innostunut.

Marraskuussa 28.11. KesLi oli mukana yhteistyössä kutsumassa seuroja mukaan vuosittaiseen Junior Games-tapahtumaan Hippokselle lajiesittelyjen merkeissä.

4.8. Kasva Urheilijaksi –testi-ilta

Jäsenseurojen toiveesta järjestettiin nuorille urheilijoille maksuton Kasva Urheilijaksi testi-ilta Jyväskylän Hipposhallissa 26.9. Testeihin osallistui hieman yli 200 urheilijaa eri lajeista. Tapahtumassa työskenteli yhteensä 21 KesLin testaajaa. Tapahtuman yhteistyökumppani oli Jyväskylän kaupunki.

4.9. Lasten ja nuorten liikunnan koulutukset

Pvm.	koulutus	paikka	
<u>osallistujamäärä</u>			
15.1.	Nuoren urheilijan voiman ja nopeusvoiman harjoittaminen koulutus	Jyväskylä	30
16.1.	Jkl:n, Muuramen ja Laukaan liikuntatutoreiden koulutus	Jyväskylä	20
16.1.	Schildtin lukion henkilökunnan liikkuva opiskelu koulutus	Jyväskylä	35
17.-18.1.	Liikkuva koulu alueseminaari	Kuortaneen urheiluopisto	135
30.1.	Lyseon lukion henkilökunnan Liikkuva opiskelu koulutus	Jyväskylä	40
30.1.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Muurame Leikarin päiväkot	17
31.1.	Nuoren urheilijan nopeuden ja nopeuskestävyyden harjoittaminen koulutus	Jyväskylä	30
8.2.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön koulutus	Saarijärvi Sivulan pk	20
13.2.	Lisää lasten liikettä vanhempain ilta	Kivijärvi, Tainiomäen koulu	20
14.2.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Uurainen koulukeskus	20
15.2.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Muurame Leikarin pk	16
15.2.	Nuoren urheilijan kestävyysharjoittelu koulutus	Jyväskylä	30
19.2.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Äänekoski Mikonpuiston pk	20
20.2.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Muurame Kinkomaan pk	16
21.2.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Uurainen Koulukeskus	20
22.2.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Hankasalmi Aseman koulu	30
5.3.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Äänekoski Karhunlähteen pk	20
6.3.	Nuoren urheilijan yleistaitavuuden kehittäminen koulutus	Jyväskylä	30
7.3.	Lasten liike liikuntakerhojen infotilaisuus	Jämsä	8
7.3.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Saarijärvi Sivulan pk	20
8.3.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Saarijärvi Sivulan pk	20
12.3.	Lasten liike liikuntakerhojen infotilaisuus	Muurame	7
12.3.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Viitasaari Marjametsän pk	20
13.3.	Lasten liike liikuntakerhojen infotilaisuus	Keuruu	10
14.3.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Saarijärvi Sivulan pk	20
15.3.	Toiminnallisen oppimisen opettajakoulutus	Keuruu	15

19.3.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Viitasaari Marjametsän pk	20
27.3.	Nuoren urheilijan liikkuvuuden harjoittaminen koulutus	Jyväskylä	30
5.4.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Laukaa Lievestuoreen pk	25
9.4.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Äänekoski Teken pk	20
10.4.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	LaukaaV:vuoren ja L:veden pk:t	25
11.4.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Äänekoski Katvelan pk	20
12.4.	Varhaisvuosien liikunta vanhemapain ilta	Laukaan kk	10
12.4.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Äänekoski Alkulan pk	20
16.4.	Varhaisvuosien liikunta vanhemapain ilta	Lievestuoreen pk	35
18.4.	Varhaisvuosien liikunta vanhemapain ilta	Äänekosken perhekeskus	8
18.4.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Äänekoski perhepäivähoit.	20
19.4.	Varhaisvuosien liikunta vanhemapain ilta	Leppäveden ja Vihtavuoren pk:t	10
19.4.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Äänekoski, Vipellys pk	20
23.4.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Äänekoski perhepäiv. hoit.	30
26.4.	Jokaiselle lapselle mahdollisuus mieleiseen harrastukseen tilaisuus	Karstula	24
3.5.	Jokaiselle lapselle mahdollisuus mieleiseen harrastukseen tilaisuus	Keuruu	20
8.5.	Jokaiselle lapselle mahdollisuus mieleiseen harrastukseen tilaisuus	Laukaa	22
8.5. ja 15.5.	Soveltavan liikunnan koulutus	Jyväskylä	10
9.5.	Välkkäri – välituntiliikuttajakoulutus	Toivakka Kankaisten koulu	15
15.5.	Välkkäri – välituntiliikuttajakoulutus	Toivakka kirkonkylän koulukeskus	20
20.6.	Liikuntakerhon ohjaajakoulutus	Vihtavuori	15
16.8.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Toivakka Touhuvakka pk	20
22.8.	Jokaiselle lapselle mahdollisuus mieleiseen harrastukseen kuntatapaaminen	Jyväskylä	8
27.8.	Yläkoulun oppilaiden vertaisohjaajakoulutus	Jyväskylä	15
27.8.	Liikuntakerhon ohjaajakoulutus	Jyväskylä	15
28.8.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	PihtipudasOnnimannin pk	25
30.8.	Välkkäri – välituntiliikuttajakoulutus	Viitasaari Haapaniemen koulu	30
30.8.	Liikuntakerhon ohjaajakoulutus	Karstula	12
3.9.	Liikuntakerhon ohjaajakoulutus	Keuruu	8
8.9.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Multia Kissanien pk	15
12.9.	Varhaisvuosien liikunta vanhemapain ilta	Sporttipäiväkoti	18
18.9.	Välkkäri – välituntiliikuttajakoulutus	Joutsa koulu	20
19.9.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Petäjävesi Petäjäkallion pk	20
20.9.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Kivijärvi Tainionmäen pk	15
24.9.	Jonot mataliksi koulutus	Jyväskylä	6
25.9.	Välkkäri – välituntiliikuttajakoulutus	Uraisten koulukeskus	20
25.9.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Kyyjärvi Muksula pk	14
26.9.	Liikuntakerhon ohjaajakoulutus (käytäntö)	Laukaa Vihtavuori	35
27.9.	Välkkäri – välituntiliikuttajakoulutus	Uraisten koulukeskus	20
27.9.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Petäjävesi Kintauden pk	20
2.10.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Kinnula Silkkilinnan pk	10
9.10.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Konnevesi Konneveden pk	20
23.10.	Lasten liikuttaja koulutus	Jyväskylä (Kristillinen opisto)	20
15.3.	Toiminnallisen oppimisen opettajakoulutus	Kannonkoski	15
23.10.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Joutsa Joutsan pk	25
24.10.	Välkkäri – välituntiliikuttajakoulutus	Muurame Mäkelänmäen koulu	20
25.10.	Varhaisvuosien liikunta vanhemapain ilta	Jyväskylä Satulinnan päiväkot	8
29.10.	Välkkäri – välituntiliikuttajakoulutus	Jyväskylä Steiner koulu	12
30.10.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Kannonkoski Kannonkosken pk	20
31.10.	Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset käytäntöön	Karstula Karstulan pk	20
1.11.	Välkkäri – välituntiliikuttajakoulutus	Pihtipudas Muurasjärven koulu	12
5.-6.11.	Liikkuva koulu alueseminaari	Kuortaneen urheiluopisto	150
7.11.	Välkkäri – välituntiliikuttajakoulutus	Keuruu Haapamäen koulu	20
12.11.	Keski-Suomen varhaiskasvatuksen johtajien verkostotapaaminen	Jyväskylä	12
13.11.	Lasten liikuttaja koulutus	Jyväskylä (Kristillinen opisto)	20
15.11.	Keuruun yläkoulun vertaisohjaajakoulutus	Keuruu	20
19.11.	Välkkäri – välituntiliikuttajakoulutus	Petäjäveden alakoulu	20
20.11.	Välkkäri – välituntiliikuttajakoulutus	Laukaa Vihtavuoren koulu	20
20.11.	Nuoren urheilijan liikkuvuusharjoittelu	Jyväskylä	30
22.11.	Liikkuva koulu koulutus koulun henkilökunnalle	Keuruu Haapamäki	12

Yhteensä osallistujia: 1910

5. Lisää liikettä nuorille ja aikuisille

Aikuisliikunnan toimialalla työskenteli vuonna 2018 aikuisliikunnan kehittäjänä työfysioterapeutti Jyrki Saarela. Toimintamuotoina ovat olleet verkostotyö, koulutus, valtakunnallisen Kunnossa Kaiken Ikää – ohjelman (myöhemmin KKI -ohjelma) toiminnot, kuntiin ja työyhteisöihin kohdistuvat tukipalvelut, työyhteisöliikunta sekä tapahtumat. Pääperiaatteena on arki- ja terveys- ja kuntoliikunnan sekä terveellisten elämäntapojen edistäminen, niin omatoimisesti kuin terveyttä ja hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhdessä toteutettavat toimenpiteet. Maakunnan asukkaiden suuntautumista terveelliseen elämäntapaan pyritään edistämään vuorovaikutuksellisin ja kokemuksellisin keinoin tarjoamalla tietoa, taitoja ja käytännön liikuntakokemuksia. Verkostotyö painottuu liikuntakentän asiantuntijana toimimiseen erilaisissa maakunnallisissa ja valtakunnallisissa foorumeissa.

Tavoitteet

Aikuisliikunnan toimialan tavoitteina vuonna 2018 olivat

- a) Terveysten- ja hyvinvoinnin edistämisen hankkeet ja projektit tuottavat toimintamalleja- ja verkostoja, jotka lisäävät ja kehittävät aikuisten liikkumisen mahdollisuuksia ja liikkumista Keski-Suomessa.
- b) Kuntien, yhteisöjen, seurojen ja yritysten kanssa ja kautta kehitetään konkreettisia toimintamalleja erityisesti liikkumattoman aikuisväestön terveysliikunnan lisäämiseksi. Tätä tavoitetta toteutetaan ja edistetään samassa suunnassa KKI -ohjelman painopisteiden kanssa, jotka ovat liikuntaneuvonnan palveluketju ja toimintakykyä työelämään.
- c) Työyhteisöt ovat aktiivisia henkilöstönsä hyvinvoinnin edistämässä liikkumisen avulla. Työyhteisöissä on osaamista henkilöstöliikunnan suunnitteluun ja toteutukseen. Yritysten ympärillä olevat verkostot ja palveluntuottajat kuten seurakunnat, yhdistykset ja yritykset tarjoavat kumppanuutta ja laadukkaita palveluita erityisesti matala kynnyksen liikkumiseen. Jo oppilaitoksissa otetaan työelämän vaatimukset huomioon ja osataan kouluttaa ja ohjata nuoria oman hyvinvointinsa edistämiseen liikkumalla.
- d) Terveys- ja kuntoliikunnan tapahtumilla tavoitetaan aikuisikäistä väestöä ja perheitä. Positiivisten elämysten ja tavoitteellisuuden kautta ihmisten liikkuminen lisääntyy. Samalla nostetaan esiin teemoja kuten perhe- ja luontoliikunta sekä kunto- ja kestävyysliikunta terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Toteutus

5.1. Terveyttä ja hyvinvointia edistävä projekti- ja hanketoiminta

5.1.1. EBOSS -hanke

Vuoden 2018 lopussa päättyi 2016-2018 vuosille ajoittunut EBOSS -hanke, joka oli Jyväskylän Ammattikorkeakoulun (JAMK) hallinnoima ESR –rahoitteinen hanke. EBOSS -hankkeessa kehitettiin ja tuotettiin hyvinvointivalmennusta toisen asteen oppilaitosten nuorille.

Keski-Suomen Liikunta ry oli hankkeessa osatoteuttajana. Mukana osatoteuttajina oli myös Humanistinen ammattikorkeakoulu HUMAK. EBOSS -hankkeessa kohdeoppilaitoksina olivat Pohjoisen Keski-suomen ammattiopisto POKE ja Jyväskylän Palvelualan oppilaitos. 2. asteen oppilaitoksia tuettiin ja opastettiin hyvinvoinnin osa -alueiden lisäämiseen oppilaitosten opetuksessa ja luotiin kontaktivalmennusta ja digitaalisia menetelmiä hyödyntävä hyvinvointivalmennuksen konsepti, jota jatkossa voidaan toteuttaa laajemminkin Suomen 2. asteen oppilaitoksissa.

KesLin aikuisliikunnan kehittäjä toimi hankkeessa liikunnan asiantuntijana ja osana hanketiimiä kehitti valmennusmallia sekä sen sisältöjä. Yhteistyössä oppilaitosten yhteyshenkilöiden kanssa toteutettiin valmennusjaksot 12 opiskelijaryhmälle. Mukana valmennuksissa oli koko hankkeen aikana 146 opiskelijaa. Lisäksi toteutettiin yhteistyöpalavereita oppilaitosten henkilöstön kanssa ja vuonna 2018 myös Tue Digisti seminaaripäivä joka oli myös samalla hankkeen loppuseminaari. Hankkeen valmennustulokset valmennuksiin osallistuvien opiskelijoiden keskuudessa olivat erittäin hyviä. Hankkeeseen ja sen tuloksiin voi tutustua Hyvinvoinnin digivalmentaja –sivustolla <https://oppimateriaalit.jamk.fi/ebosssdigivalmentaja/> ja Jyväskylän hankkeen nettisivuilla <https://blogit.jamk.fi/eboss/>.

5.1.2. Kokeilemaalla –hanke

Vuoden 2018 kesällä päättyi 1,5 vuotta kestänyt Kokeilemaalla Leader -rahoitteinen –hanke, joka kohdistui Jyväskiin ry:n alueelle. Kokeilemaalla hankkeen tavoitteena oli edistää ”Unelmat Liikkeelle toimintatavoilla” kuntien (Jyväskylän mlk alueet, Laukaa, Muurame ja Uurainen) ja niiden alueella toimivien tahojen yhteistyötä ja liikkeen lisäämisen ideointia. Tavoitteena oli saada yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa tuotettua ideatyöpajoja ja verkostotapaamisia sekä tapahtumia joissa edellä kuvatut tavoitteet toteutuvat.

Hankkeessa toteutettiin 22 kohdeyhteisöjen tapaamista, ideatyöpajaa tai tapahtuman suunnittelutilaisuutta. Näiden tapaamisten ja muulla tavalla tapahtuneen suunnittelun, organisoinnin ja valmistelujen myötä saatiin toteutettua viisi tapahtumaa: Tikkakoski Liikkuu - Lähiliikunta tutuksi – tapahtuma (9/2017), Ilon kierros (9/2017), Muuramen polkujuoksu (9/2017) ja Liikkuva ja hyvinvoiva Uurainen (4/2018). Näihin tapahtumiin osallistui järjestäjinä tai kohdejoukkona vuoden 2018 yhteensä 852 henkilöä. Lisäksi Unelmien liikuntapäivässä 10.5.2017 oli liikkumistapahtumia ja Jyväskylän kaupungin Lasten unelmien keräykseen liittyneitä unelmien toteutuksia, joita edistettiin Kokeilemaalla hankkeen tapaamisissa ja verkostossa. Unelmat liikkeelle toimintatapa oli vahvasti Kokeilemaalla toimintasuunnitelman pohjana ja näin Unelmien liikuntapäiväkin kiinteästi liittyi Kokeilemaalla -hankkeen toimintaan.

Hankkeessa toteutettujen järjestö- ja yhdistystapaamisten lisäksi KesLin hankevastaavana toiminut aikuisliikunnan kehittäjä käytti työpanosta tapahtumien suunnitteluun, niiden toteutuksen valmisteluun, tapahtumien markkinointiin ja lopulta toteutukseen.

Kokeilemaalla -hankkeen toiminnoissa oli osallisena yhteensä 93 yhdistystä, yritystä, kuntaa tai muuta yhteisöä (tavoite 50). Pois lukien kunnat ja niiden organisaatiot näiden järjestöjen yhdistysten ja yhteisöjen jäsenmäärä karkean arvion mukaan on noin 17800 henkeä. Aktivointitilaisuuksiin ja tapahtumiin osallistuneiden määrä koko hankkeen aikana oli yht. 1667 hlöä, heistä 463 järjestö-/seuratoimijaa, ja tapahtumaosallistujia 1204. Järjestötoimijoiden kokonaisluvussa on mukana toistuen samoja henkilöitä, koska tapahtumia on suunniteltu tapaamisissa useampaan kertaan. Arvio yksittäisistä tapahtumien järjestelyissä mukana olleista henkilöistä on 330 hlöä. Kokeilemaalla hankkeeseen ja loppuraporttiin voi tutustua KesLin nettisivuilla osoitteessa: <https://www.kesli.fi/aikuiset/kampanjat-ja-hankkeet/kokeilemaalla/>

5.1.3. Keski-Suomen Pyöräilyohjelma 2018-21

Keski-Suomen maakunnan kattavan pyöräilynedistämishojelman laadinnasta päätti Keski-Suomen maakuntavaltuusto maakuntavaltuustoaloitteen pohjalta, ja Keski-Suomen Liikunta valittiin toteuttajatahoksi olemassa olevan yhteistyösopimuksen pohjalta.

Hanke oli valtakunnallisesti tärkeä avaus, sillä Suomessa ei toistaiseksi ole muita maakunnan kattavia pyöräilyn edistämishojelmia. Pyöräilyohjelmalla tarkoitetaan pyöräilyn kulkutapaosuuden kasvattamiseen pyrkivää suunnitelmaa, joka sisältää kuvauksen nykytilanteesta, vision lähitulevaisuudesta sekä kuvauksen kuntakohtaisista toimenpiteistä, joiden avulla visio toteutuu. Pyöräilyohjelmaan sisältyy myös kartoit

olemassa olevasta tutkimustiedosta sekä aiemmista selvityksistä. Hanke tuotti selkeästi luettavan esitteen pyöräilyohjelman toimenpide-esityksistä, ns. infograafin.

Tavoitteiksi muotoiltiin tunnistaa avaintoimijat, määrittää viisaan liikkumisen edistämisen maakunnallinen hallintaverkosto, jäljittää käytännön toimijoiden käsityksiä maakunnallisista yhteistyötarpeista sekä laatia selvityksen pohjalta toimenpide-esitykset maakunnallisesta visiosta, tavoitteista ja keinoista pyöräilyn kulkutapaosuuden kasvattamiseksi. Ohjelmalla tähdätään maakunnan laajuiseen pyöräilyn edistämisen politiikkaprosessin käynnistämiseen, millä nykyisellään hankevetoiseen toimintaan voidaan saada jatkuvuutta.

Ohjelma julkaistiin sähköisesti jaettavissa ja tulostettavissa olevien infograafien muodossa. Valinta palvelee hankkeen tavoitteita sekä ohjelman visiota; infograafeissa pyöräilyohjelma esitellään 10 sivun tietopakettina, tiiviissä, havainnollisessa, vaikuttavassa ja helposti jaettavissa olevassa muodossa. Infograafien kohderyhmänä ovat maakunnan ja kuntien viranhaltijat ja päätöksentekijät sekä kansalaistoimijat ja muut pyöräilyn edistämisen toimijatahot.

Hankkeessa toteutettu kuntakysely tuotti kuvauksen nykytilasta kyselyyn vastanneissa kunnissa. Kuntakyselyn yhteydessä myös kirjattiin lista kuntien pyöräilyn edistämisen yhteyshenkilöistä, mikä hyödyttää jatkossa esimerkiksi Keski-Suomen Liikunta ry:n toiminnassa.

Hankkeen aikana toteutetun seminaarikiertueen tuloksina olivat jaettu tieto pyöräilyn edistämisen hyödyistä, tavoitteista ja keinoista, paikallisten toimijoiden keskusteluyhteyksien luominen ja parantaminen, sekä aineisto maakunnan toimijoiden pyöräilyn edistämistä koskevista näkemyksistä. Aineisto on hyödynnettävissä jatkossakin Keski-Suomen Liikunnan, Keski-Suomen liiton, Jyväskylän yliopiston ja JYPS:n pyöräilyn ja viisaan liikkumisen hankkeissa.

5.1.4. Liikunta ja urheilu aikuisliikkujan hyvinvoinnin tukena

Keslin asiantuntijana Jyrki Saarela osallistui myös Olympiakomitean Kati Kauravaaralta tilaaman aikuisliikuntaa käsittelevän selvitystyön ohjausryhmään yhdessä Olympiakomitean, Jyväskylän Yliopiston ja KIHU:n asiantuntijoiden kanssa. Noin puolen vuoden työstön tuloksena syntyi Kauravaaran kirjoittama julkaisu: Liikunta ja urheilu aikuisliikkujan hyvinvoinnin tukena.

<https://www.olympiakomitea.fi/uploads/2018/09/ok-liikunta-ja-urheilu-aikuisen-hyvinvoinnin-tukena-2018-08-28.pdf>

5.2. KKI -kumppanuus

5.2.1. Kuntayhteistyö ja liikuntaneuvonnan palveluketjujen edistäminen

Liikuntaneuvonnan edistämisessä on ollut tavoitteena kuntien aktivoituminen Liikuntapalveluketjun kehittämiseen. Tätä työtä on tehty suorilla kuntakontakteilla, mutta myös olemalla mukana vaikuttamassa päätöksentekoon (mm. K-S liitto, Maakunta- ja Sote-valmistelu, Maakunnallinen Hyte-ryhmä). Toisaalta on myös oltu mukana hankkeissa, jotka edistävät liikuntapolkujen syntymistä muuttuviin rakenteisiin (mm. Lape-ohjelma). Aluejärjestön perustehtävän kautta myös liikuntaa ja urheilua tuottavien yhdistysten ja seurojen osaamista ja palveluprosesseja pyritään kehittämään ja tukemaan koulutuksen, ohjauksen ja henkilökohtaisten keskusteluiden avulla.

Vuonna 2018 kohdennettuja kuntakäyntejä joissa liikuntapalveluketjusta keskusteltu viranhaltijoiden kanssa oli 6 kpl. Helmikuussa toteutettiin sähköinen kuntakysely liikuntaneuvontapalvelun toteutuksesta ja mallista K-S kunnissa. Vastauksia saatiin 13/23 kunnasta. Jo edellä kerrottiin Keslin aikuisliikunnan kehittäjä olleen mukana K-S Lape ohjelman ja kuntien perhekeskustoimijoiden kanssa perhekeskusmallin ja palveluntuottajien yhteistyön kehittämisessä. Näiden seurauksena siis valmistellaan kehittämishanketta

perhekeskusten hyvinvointityöhön ja toinen hankehakemus lähti Opetus ja kulttuuriministeriöön puhtaasti perhekeskusten liikkumisen edistämisen hankkeesta. Näiden hankeaihioiden työstö jatkuu 2019.

Jyväskylän kaupungin liikuntapalvelun toimijoiden kanssa tehtiin vuoden aikana liikuntaneuvontamallin yhteiskehitystä. Lasten Sporttikortin mallin mukaan Ideoitiin aikuisten "nyt Liikkumaan sporttikorttia". Lisäksi KesLin aikuisliikunnan kehittäjä oli mukana Voimaa vanhuuteen ohjelman ohjelmakuntahaku yhteistyöryhmässä. Haun tuloksena Jyväskylä pääsikin mukaan Voimaa vanhuuteen ohjelmakuntien joukkoon vuosille 2019-2021.

Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin (KssHP) perusterveydenhuollon yksikön kanssa oltu aktiivisesti yhteistyössä Meijän Polku toiminnan puitteissa. Siinä yhteydessä on ideoitu "hyvinvointikortti", joka toteutuikin Meijän Polku toiminnan alla osin JAMK:n fysioterapiaopiskelijoiden harjoitteluun liittyvänä työnä. Hyvinvointikorttiin liittyen nämä sairaanhoitopiirillä harjoittelussa olleet fysioterapia- opiskelijat kuvasivat myös harjoitusvideoita. <https://www.meijanpolku.fi/liikunta/>. Lisäksi KssHp:n perusterveydenhuollon liikuntakoordinaattorin/kliininen asiantuntijafysioterapeutin, Liisa Lumiahon kanssa perehdyttiin sairaanhoitopiiriin liikuntalääkepolkuun ja elintaparyhmätoimintaan (Keski-Suomessa 70 elintaparyhmää) ja tältä pohjalta kehitellään hankeaihiota elintapa- ja /tai liikuntaneuvontaprosessin ja - palveluketjun kehittämiseksi Keski-Suomessa.

5.2.2. Liikkuen läpi elämän seminaari

Valtakunnallisten liikunnan edistämishojelmien ensimmäinen yhteisseminaari Liikkuen Läpi Elämän järjestettiin Jyväskylässä Paviljongissa maaliskuussa 2018. Seminaarin järjestivät kunnossa Kaiken Ikää – ohjelma, Liikkuva Koulu -ohjelma, Voimaa vanhuuteen -ohjelma ja Ilo kasvaa Liikkuen -ohjelma. Keski-Suomen liikunta ry oli järjestelyissä mukana näiden valtakunnallisten liikuntaohjelmien paikallisena tukena ja toimijana. KesLin aikuisliikunnan kehittäjä vastasi myös seminaarin näyttelyosaston kokoamisesta. Seminaari oli menestys. Kaikki 1300 osallistujapaikkaa tulivat täyteen, ja osa halukkaista ei mahtunut mukaan. Näyttelyosastolle saatiin mukaan 35 yritystä.

5.2.3. Arkiliikunnan edistäminen

Arkiliikunnan edistäminen on jo peruslähtökohta KesLin liikkumisen edistämisen tehtäväkentässä. Tavoitteena on edistää matalan kynnyksen liikkumista koko elämänsä aikana. Keinoina ovat olleet pitkälle vaikuttamistyö päätöksenteossa ja verkostoissa sekä hankkeet ja projektit. Vuonna 2018 KesLi toteutti maakunnallisen pyöräilyohjelman laatimisen Keski-Suomen Liiton toimeksiannosta ja rahoituksella. Pääosan työpanoksesta teki ko -projektiin palkattu asiantuntija Elina Hasanen ja häntä tuki KesLin aluejohtaja Petri Lehtoranta. Ohjelman yhteydessä tavattiin 13 kunnan edustajat työpajoissa ja muihin kuntiin kontaktoitiin puhelimitse ja sähköpostein. Tuloksena syntyi Keski-Suomen Pyöräilyohjelman Infograafit ja raportti: <https://www.kesli.fi/aikuiset/kampanjat-ja-hankkeet/pyorailyohjelma/materiaalit/>. Pyöräilyohjelman jalkautusta jatketaan Keski-Suomen kunnissa 2019 Keski-Suomen maakuntaliiton aluekehitystuella.

KesLin aikuisliikunnan kehittäjä on osallistunut Suomen Olympiakomitean Liikkujan polku verkoston tapaamisiin ja sitä kautta benchmarkannut hyviä käytäntöjä, jakaen niitä edelleen oman maakunnan verkostoissa, mm. Meijän polun toiminnan kautta. Myös EBoss -hankkeessa nuorten toisen asteen opiskelijoiden hyvinvointivalmennuksen liittyen arkiliikunta nostettiin keskeiseksi hyvinvoinnin ja fyysisen kunnon kehittämisen välineeksi. Valtakunnallisia kampanjoita kuten Porraspäiviä ja Pyöräilyviikkoa markkinointiin KesLin sähköisissä kanavissa. Perinteisessä kevään nuorten tapahtumassa Toukofestissä KesLi oli mukana liikkumisen teemalla Meijän Polun toimintapisteellä. Toukofestissä oli 1500 kävijää.

5.2.4. KKI –hankearvioinnit

Jo vakiintuneeseen tapaan aluejärjestöjen terveysliikunnan kehittäjät ovat antaneet omat lausuntonsa maakuntansa KKI –hanketuki hakemuksiin kaksi kertaa vuodessa. Vuonna 2018 hankehakemuksia tuli Keski-Suomesta 32 kappaletta. Ja kyseisistä hakemuksista KKI –tukea sai 17 hanketta.

5.2.5. Toimintakykyä työelämään

Työyhteisöliikunnassa tavoitteena on ollut vahvistaa KesLin asemaa työyhteisöliikunnan asiantuntijana siihen liittyvissä verkostoissa ja toisaalta lisätä yritysten tietoa ja osaamista työyhteisöliikunnan suunnittelussa ja totutuksessa. Lisäksi KesLi tarjoaa liikuttamisen palveluita yrityksille ja yhteisöille.

KesLin aikuisliikunnan kehittäjä osallistui 2018 useisiin Työelämä 2020 Keski-Suomen verkoston kokoontumisiin. Yhdessä tämän verkoston kanssa toteutettiin toukokuussa Mistä Virtaa työelämään -seminaari, jossa osallistujia oli n. 100.

KesLi tuottaa julkisen hallinnon ja yritysten työyhteisöille liikuttamisen ja terveyskunnan mittaamisen palveluita kuten Kehon Kuntoindeksimittauksia ja sisältöjä liikuntapäiviin yms.. Vuonna 2018 tällaisia tilaisuuksia on ollut Treston Oy:llä (32 hlöä) ja Inbody -kehonkoostumusmittaukset KssHp kunto ry (63 hlöä) sekä SKF Oy:lle yhteistyössä Muuramen Yrityksen kanssa kävelytesti (8 hlöä). Lisäksi O2 salibandyseuran KKI -ryhmille toteutettiin kehonkoostumusmittaukset kahteen kertaan (161 kpl). Yksi näistä ryhmistä oli Qwantel –yhtiön ryhmä. KesLin terveysliikunnan kehittäjä oli mukana myös KKI-Ohjelman ja ABB Oy:n yhteisellä Turvallisesti ja kunnossa kaiken ikää –rekkiertueen tapahtumissa Äänekoskella ja Jämsässä. Mittauksiin osallistuneita kävijöitä näissä rekkatapahtumissa oli vain vähän (23 hlöä). Keuruun kaupungin opettajille pidettiin elokuussa Vesopäivässä työpajaa työyhteisöliikunnasta (38 hlö). KesLi mukana oli myös JKU:n Hipposhallissa järjestämässä Valmetin Henkilöstön Kunnan päivän toteutuksessa, n. 120 osallistujaa.

Tämän lisäksi KesLi on ollut osallistujana Viisaan liikkumisen edistämisen tapahtumissa, seminaareissa ja webinaareissa. Wiitaunionin toimijoiden kanssa ideoitin alueelle työyhteisöliikunnan hanketta miltä pohjalta hankehaku lopulta toteutui Witaksen ja Viitasaaren seutukunnan kuntien yhteishankehakuna.

5.3. Verkostotyö

Verkostoitumista ja verkostovaikuttamista liittyy KesLin toiminnassa moniin eri yhteyksiin, ja tavoitteena on toimia näissä monialaisissa verkostoissa liikunnan asiantuntijana.

5.3.1. Meijän polku - liiku ja huilaa Keski-Suomessa

Meijän polku on alkanut saada toimintarakennetta ydintiimin tavatessa noin 2 kk välein ja pienryhmällä skype -tapaamisia oli loppuvuodesta jo viikoittain. Meijän polussa keskeisiksi toimintamalleiksi ovat nousseet kuntakummit ja kuukauden kunta, sekä niistä viestintä. Lisäksi on virinnyt oppilaitosten kanssa tehtävää tutkimus- ja opiskelijayhteistyötä. Muita verkostoja joissa aikuisliikunnan kehittäjä on ollut mukana, ovat alueellinen TyhyX-verkosto ja Työelämä 2020 alueverkosto.

Meijän polku - liiku ja huilaa Keski-Suomessa, on 30 vuoden aikajänteeseen tähtäävä keskisuomalaisen väestön kansanterveyden ja hyvinvoinnin edistämislake. Meijän polun pääteemat ovat liikunta, lepo, luonto ja yhteisöllisyys. Meijän polun taustalta löytyy Keski-Suomen hyvinvoinnin osaamiskeskittymä (KeHO). Meijän polku – kunta- ja toimijaverkosto tarjoaa mahdollisuuden edistää maakunnallisesti valtakunnallisen Liikkujan polku verkoston (Suomen Olympiakomitea) esille nostamia asioita ja kehityskohteita.

Vuonna 2018 Meijän polku on aloittanut aktiivisen kuntakummitoiminnan ja on ollut mukana toteuttamassa isompia ja pienempiä tapahtumia ja tilaisuuksia useissa Keski-Suomen kunnissa. Meijän Polun piirissä on edistetty maakunnan luontoreittien kehitystä ja mm. Leivonmäellä Yleisradiokin oli

mukana tuottamassa juttuja pyöräilyreitit avajaisissa. Loppuvuodesta on lähdetty yhdessä LIKESin kanssa tavoittelemaan kuntokatsastuspaikkojen (www.kuntokatsastus.fi) syntymistä jokaiseen Keski-Suomen kuntaan ja myös eurooppalainen Three T –hanke kiinnostui Elyn ja Maakuntaliiton kautta keskisuomalaisista pyöräilyreiteistä. Tässä yhteydessä Meijän Polussa aktiivisia henkilöitä haastateltiin yhtenä maakunnallisena Innovaationa kyseisen hankkeen kehitystoimenpidearviointiin. Meijän polkuun voi tutustua nettisivulla: <https://www.meijanpolku.fi/>.

Vuoden aikana KesLi on ollut ideoimassa ja toteuttamassa useita Meijän polun tapahtumia. Suoraa yritys yhteistyötä on tehty Firstbeat Oy:n kanssa, ja välillisesti useita yrityksiä on ollut mukana kuntatapahtumissa. Meijän Polun kautta osallistuttiin myös Jyväskylän pyöräilyviikon päätapahtumaan Jyväskylän keskustassa. Pyöräilyviikolla on vuosittain paljon myös työmatkapyöräilyn liittyvää sisältöä.

5.3.2. Hyvinvointikioski

KesLi oli vuoden 2018 aikana Yhteistyössä KKI -ohjelman kanssa mukana myös mittauspalvelun tuottajana Jyväskylän ammattikorkeakoulun Hyvinvointikioski työ- ja toimintakyvyn vahvistajana -hankkeen tapahtumissa, tilaisuuksissa ja ryhmätapaamisissa. Hankkeessa olivat osatoteuttajina Jyväskylän kaupunki/perusturva ja Jyväseudun työllistämisyhdistys ry. Hanketta rahoitti Euroopan sosiaalirahasto (ESR) Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY) kautta. Hankkeen tavoitteena oli kehittää uusia matalan kynnyksen palveluita työtä vailla oleville henkilöille. Loppuraporttiin koottiin hankkeen aikana tehdyistä Kehon kuntoindeksi mittauksista yhteenvetoja kohderyhmän terveyskunnan muuttujista: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/154606/JAMKJULKAISUJA2562018_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y

5.3.3. Perhekeskustoiminnan kehitystyö

Valtakunnallinen lapsi ja –perhepalveluiden muutosohjelmalla (LAPE) on yhtymäpinta myös aikuisliikuntaan siinä keskiössä olevien perhekeskusten/perheneuvoloiden monialaisen toimintamallin kautta. Yhdessä LIKESin ja Keski-Suomen LAPE ohjelman -toimijoiden kanssa on pohdittu mm. liikuntaneuvonnan ja siihen liittyvien palveluketjujen liittymistä perhekeskusten toimintamalleihin ja verkostoihin.

Tämän kehitystyön resursoimiseksi tehtiin KesLin ja LIKESin toimesta yhteinen kehityshankehakemus Keski-Suomen maakuntaliittoon vuoden 2018 lopulla. Kehityshanke saikin vuoden 2019 alussa pienen rahoituksen, jonka turvin pyritään kasaamaan hankeconsortio maakunnalliselle perhekeskushankkeelle, joka kohdistuisi perhekeskuksissa toimivien moniammatillisten työntekijöiden ja kolmannen sektorin toimijoiden yhteistyöhön ja sen malleihin. Tässä valmistelussa olivat tiiviisti mukana Keski-Suomen Lape –ohjelman työntekijät sekä sote –muutosagentti ja sote- ja maakuntauudistuksen valmistelijat. KesLin ja LIKESin asiantuntijat osallistuivat jo vuoden 2018 aikana useisiin perhekeskushankkeen henkilöiden ja perhejärjestöjen tapaamisiin sekä Lape-ohjelman tilaisuuksiin ja seminaareihin. Lisäksi tutustuttiin muutamiin alueella toimiviin samaa aihepiiriä lähestyviin hankkeisiin, kuten Yhdessä ei olla yksin- ja Keski-Suomen Vaikuttavat järjestöt – hanke.

5.4. Koulutukset ja tapahtumat

Vuonna 2018 ainut koulutustilaisuus aikuisliikunnan toimialalla oli Keuruun opettajien Veso –päivän työyhteisöliikunnan työpaja. Tänä vuonna toiminta painottui vahvasti hanketyöhön (EBoss, Kokeilemaalla, Hyvinvointikioski) ja niissä toki myös tiedon lisäämiseen ja yhteistyöhön liittyviä työpajoja ja muita sisältöjä. Lisäksi yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa aikuisliikunnan kehittäjä oli mukana järjestämässä muutamia seminaareja.

Pvm.	Tilaisuus	Osallistujamäärä
20.-21.3.2018	Liikkuen Läpi Elämän Seminaari (järjestäjäkumppani)	1300 hlöä

7.8.2018	Työyhteisöliikunnan työpaja, Opettajat Keuruu	38 hlöä
4.10.2018	Mistä Virtaa Työelämään (järjestäjäkumppani)	100 hlöä
29.12.2018	Tue Digisti seminaari (järjestäjäkumppani)	60 hlöä

5.5. Testaukset ja mittaukset

Eri hankkeissa, kuntien, työ- ja muiden yhteisöjen hyvinvointiprojekteissa ja liikuntatapahtumissa KesLin aikuisliikunnan toimiala teki terveystieteen mittauksia vuonna 541 henkilölle.

Hyvinvointikioski Kehon kuntoindeksi –testit	230
Treston Oy Kehon kuntoindeksi -testit	32
Ksshp kehonkoostumus mittaukset	63
O2 – kehonkoostumusmittaukset	161
Missä mennään miehet JSTry Firstbeat -mittaus	7
MuurY/SKF Oy UKK -kävelytesti	8
Palokan Ilon Hyvän Olon päivän kehonkoostumus mittaukset	8
ABB kiertue Kehon kuntoindeksi -testit	23
Red Ice -jääkiekkjoukkueen kehonkoostumus mittaukset	9
Yhteensä	541 henkilöä

6. Elinvoimainen seuratoiminta

Tavoite

Keski-Suomen Liikunnan tavoitteena on keskisuomalaisen urheiluseurojen jatkuva hyvinvointi, kehittyminen ja menestyminen, seurajohdon osaamisen kehittyminen sekä hallittu, suunnitelmallinen työpaikkojen syntyminen urheiluseuroihin. Seuratoiminnan laadun parantuessa, organisoidun liikunnan ja urheilun haluttavuus lisääntyy ja siihen osallistuu yhä kasvava joukko keskisuomalaisia.

Vuonna 2018 KesLin jäsenseuroissa oli kaikkiaan noin 33 000 jäsentä. Kaksi KesLin jäsenseuraa sai palkattua ensimmäisen päätoimisen toiminnanjohtajan ja useampi seura palkkasi päätoimisia tai osa-aikaisia valmennuspäälliköitä, valmentajia tai muita seuratyöntekijöitä.

Toteutus

Seurakehittäjän työskentely painottui urheiluseuran toimivuuden kehittämiseen. Työ oli konsultointia, tiedottamista, prosessien juoksutusta, koulutusta, koulutusten organisointia sekä seuratoimijoiden verkostojen kokoamista ja ylläpitoa.

KesLin seurakehittäjä teki yhteistyötä lajiliittojen seurakehittäjien, toisten aluejärjestöjen seurakehittäjien, KIHU:n työntekijöiden, Likesin työntekijöiden, Liikuntatieteellisen tiedekunnan yhteiskuntatieteiden henkilöstön, Jyväskylän urheiluakatemian työntekijöiden sekä Olympiakomitean seuratiimin kanssa. Yhteistyö tiivistyi erityisesti uuden seurojen laatuohjelman, Tähtiseuraohjelman sekä Seuratukiprosessin myötä. Kuntien liikunnan viranhaltijat ovat myös tärkeitä seurakehittäjän yhteistyökumppaneita seurojen elinvoimaisuuden parantamiseksi.

6.1. Koulutukset

Seurojen hallinnon peruskoulutukset, päivämäärät, paikat ja osallistujamäärät:

8.1. Ensiapu	Laukaa	20
13.1. Joukkueenjohtaja	Laukaa	16

16.1. Seuraverkko ja seuratuki	Keuruu	16
23.1. Pelaajan polku	Jyväskylä	34
31.1. Urheiluseuran varainhankinnan verotus	Jyväskylä	23
6.2. Urheiluseuran tietosuoja	Jyväskylä	28
12.3. Urheiluseuran tietosuoja	Jyväskylä	37
17.3. Purjehdusseurojen tietosuoja	Jyväskylä	25
28.3. Hyvä hallinto	Jyväskylä	12
5.4. Urheiluseuran tietosuoja	Jyväskylä	6
9.4. Urheiluseuran tietosuoja	Jyväskylä	8
2.5. Rekrytointi	Jyväskylä	9
4.6. Leiriohjaajakoulutus	Jyväskylä	14
5.6. Seura työnantajana	Kuortane	21
19.6. Hyvä hallinto	Jyväskylä	13
3.9. Seura työnantajana	Jyväskylä	5
11.9. Joukkueenjohtaja	Jyväskylä	12
20.9. Nuoren urheilijan ravitsemus	Jyväskylä	75
29.11. Ammattilaisten päivä	Jyväskylä	25
21.9. Seuratuki/ yliopisto opiskelijat	Jyväskylä	14
22.10. Seuratuki	Jyväskylä	27
	Yhteensä	440

Koulutusten laatua arvioitiin osallistujilta kerättyjen kirjallisten palautteiden pohjalta. Palautelomakkeessa eri osa-alueita arvioitiin asteikolla erittäin hyvä, hyvä, kohtalainen ja heikko.

Palautteiden mediaanit:

Kouluttajien osaaminen:	erittäin hyvä
Koulutusten sisällöt:	hyvä
Koulutusten toteutus:	hyvä
Koulutusten materiaalit:	hyvä
Koulutusten aikataulut:	erittäin hyvä

Kukaan kouluttajista ei saanut osaamisestaan arviota heikko tai kohtalainen. Koulutusten sisältöä, toteutusta, materiaalia tai aikataulua ei kukaan arvioinut heikoksi.

Lisäksi koulutusten hintoja arvioitiin asteikolla halpa, kohtuuhintainen ja kallis. Tyypillisesti koulutuksia pidettiin kohtuuhintaisina. Merkittävässä osassa palautteista hinta arvioitiin myös halvaksi. Kalliina koulutuksia ei pitänyt kukaan osallistujista.

6.2. Verkostotyö

Seurojen toiminnanjohtajien tapaamisia jatkettiin ja tapaamisia järjestettiin 3 vuoden aikana. Verkostotapaamisten sisällöt olivat aina koulutuksellisia. Toiminnanjohtajat osallistettiin myös sisältöjen tuottamiseen. Vuoden aikana kokeiltiin kahden verkoston yhteistapaamista. Seurojen toiminnanjohtajat ja pienyrittäjät saatettiin yhteen KesLin ja Crazy Town yrityksen toimesta.

Kaikkiaan 27:ssä keskisuomalaisessa yhdistysmuotoisessa seurassa on päätoiminen hallinnollinen työntekijä. KesLin seurakehittäjä toimi usein toiminnanjohtajien sparrarina ja toiminnanjohtajat ovat antaneet positiivista palautetta toiminnanjohtajien verkostotapaamisista. Verkostolla on myös ollut vaikuttavuutta, koska vuoden aikana juurikin verkostotapaamisista alkoi muutamien seurojen yhteistyöprosessit. Verkosto on erityisen tärkeä aloitteleville toiminnanjohtajille.

Seurafoorumi on paikallinen urheiluseurojen, kunnan ja KesLin yhteistyöfoorumi. Toiminta on kaikille avointa. Seurafoorumin tavoitteena on paikallisen liikunta- ja urheilukulttuurin vahvistaminen, tiedon jakaminen, vaikuttaminen ja osallistaminen. Toiminnalla kehitettiin paikallista yhteistyötä. Seurafoorumeihin ovat tervetulleita kaikki alueen liikunta- ja urheiluseurojen edustajat. Käytännössä Seurafoorumeihin osallistuneet seurat ovat olleet KesLin jäsenseuroja, aktiivisia ja kehityshaluisia seuroja.

Seurafoorumit

Jääurheiluseurat	12.2.	Jyväskylä	9
Toiminnanjohtajaverkosto	21.2.	Jyväskylä	14
Saarijärven seurat	6.3.	Saarijärvi	13
Toiminnanjohtajaverkosto	17.5.	Jyväskylä	18
Toiminnanjohtajaverkosto	23.8.	Jyväskylä	24
Olosuhdeverkosto JKL	14.11.	Jyväskylä	15
		Yhteensä	93

6.3. Seuratuki

Seuratoiminnan yksi tärkeä tukemisen muoto on seurojen auttaminen toiminnan suunnittelussa. Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä seuratuki tarjoaa tähän luontevan toimintamallin. Vuoden 2018 aikana seurakehittäjä auttoi ja sparrasi keskisuomalaisia seuroja tulevaisuuden suunnittelussa. Seurojen kanssa pidettiin hallitusten kehitysiltoja, koko seuran kehitysiltoja, työntekijöiden tai puheenjohtajan kanssa tapaamisia tai seuran hankesuunnitelman tarkastelua. Lähes kaikki sparratut seurat hakivat seuratukea vuodelle 2019.

Seuratuen hakuprosessi oli vuonna 2018 ensimmäistä kertaa täysin sähköinen. Maakunnittain tarkasteltuna eniten seuratukea asukasta kohden myönnettiin Etelä-Karjalaan, 1,27€/asukas. Yli euro asukasta kohden tukea jaettiin lisäksi Etelä-Savoon ja Keski-Suomeen. Seuratuen jakautumista yli 100 000 asukkaan kaupunkeihin tarkasteltaessa, valtakunnallisesti eniten tukea sai Jyväskylän seurat, 1,46€/asukas. Jyväskyläläiset seurat saivat seuratukea yhteensä 205 000€.

Seuratukea vuonna 2018 Keski-Suomessa saivat:

Diskos Jyväskylä	15 000€	Palkkaus
Happee	14 500€	Toiminnallinen
Jaguars Spirit Athletes	12 000€	Palkkaus
Jigotai	6 000€	Toiminnallinen
JYP juniorit	10 000€	Toiminnallinen
Jyväskylä Basketball Academy	15 000€	Palkkaus
Jyväskylän Kenttäurheilijat	10 000€	Toiminnallinen
Jyväskylän Kiri-juniorit	8 000€	Toiminnallinen
Jyväskylän Naisvoimistelijat	7 000€	Toiminnallinen
Jyväskylän Pallokerho	4 000€	Toiminnallinen
Jyväskylän Taitoluistelu-seura	12 500€	Toiminnallinen
Jyväskylä Lentis	3 500€	Toiminnallinen
Kampuksen Dynamo	15 000€	Palkkaus
Keupa Hockey Team	8 500€	Toiminnallinen
Keuruun Kisailijat	11 000€	Toiminnallinen
Konneveden Urheilijat	6 500€	Toiminnallinen
Lievestuoreen Kisa	7 000€	Toiminnallinen
Liikunnan Riemu	10 500€	Toiminnallinen

Palokan Riento	13 500€	Toiminnallinen
Ski Jyväskylä	15 000€	Palkkaus
Swimming Jyväskylä	14 000€	Toiminnallinen
Tanssi- ja Voimisteluseura Illusion	13 000€	Palkkaus
Team LKP	8 000€	Palkkaus
Tikkakosken Voimistelu- ja Liikuntaseura	8 500€	Toiminnallinen
Vihtavuoren Pamaus	10 000€	Toiminnallinen
Äänekosken Tennisseura	15 000€	Palkkaus
Äänekosken Urheilijat	9 000€	Palkkaus

6.4. Yhteistyö

6.4.1. Yliopistoyhteistyö

Seuratuen puitteissa tehtiin yhteistyötä Salibandyliiton ja Jyväskylän Yliopiston liikunnan yhteiskuntatieteen laitoksen kanssa. Opiskelijoille järjestettiin opintosisältö seuratukeen liittyen ja opiskelijat hakeutuivat valittujen seurojen tueksi seuratuken hakemisen suunnitteluun. Yhteistyö tulee jatkumaan, koska opiskelijat kokivat opintosisällön mielekkääksi ja työelämätaitoja opettavaksi. Seurojen saama hyöty mitataan konkreettisesti, kun seurat saavat Seuratukea hankkeilleen vuodelle 2019.

6.4.2. KIHU ja Likes yhteistyö

KesLin, Kihun ja Likesin yhteistyö on pääasiallisesti asiantuntijayhteistyötä. Seurakehittäjä saa tuoretta tutkittua tietoa suoraan tutkijoilta ja Seurakehittäjä jakaa kokemuspohjaista tietoa edelleen tutkijoille. Saumattomasta yhteistyöstä hyötyvät erityisesti alueen seurat, jotka saavat käyttöönsä toimintamalleja muualta Suomesta ja ulkomailta. Molempien säätiöiden asiantuntijat ovat toimineet myös KesLin koulutuksissa ja tilaisuuksissa luennoitsijoina.

6.5. Tähtiseura -laatuohjelma

Tähtiseura-ohjelma on Olympiakomitean, lajiliittojen ja aluejärjestöjen laatuohjelma, joka kehittää ja tukee seuratoimintaa. Tähtimerkki on tunnus urheiluseuralle, joka täyttää määritetyt laatutekijät kohderyhmänsä osalta. Osa-alueita on kolme: lapset ja nuoret, aikuiset sekä huippu-urheilijat. Vihreä Tähtimerkki luovutetaan lasten ja nuorten, punainen aikuisten ja sininen huippu-urheilun Tähtiseuralle. Kaikkien kolmen osa-alueen laatuselä saa tunnustuksena täyden kolmivärisen Tähtimerkin. Keski-Suomessa ei ole vielä ainuttakaan kolmivärisen Tähtimerkin omaavaa seuraa mutta prosessissa on useampikin seura.

Seurojen kehityssillat ovat tyypillisin seurakehittäjän ”väline” tukea seuroja kehittämisessä. Seurat itse määrittelevät omat tavoitteensa ja seurakehittäjä auttaa hahmottamaan seuran nykytilaa, mahdollisuuksia ja tavoitteita. Tähtiseuraohjelman kriteerit ohjaavat kehitystyötä. Vuoden 2018 aikana otettiin käyttöön sähköinen tähtiseuraajärjestelmä. Sähköinen väline auttaa seuroja, lajiliittoja ja aluejärjestöjä kehittämisessä. Auditoinnit tehdään yhdessä lajiliittojen seurakehittäjien kanssa.

Olympiakomitea valitsi vuoden 2018 valtakunnalliseksi Tähtiseuraksi Jaguars Spirit Athletes cheerleading seuran.

Keski-Suomen Tähtiseurat vuonna 2018:

Harjun Voima Jyväskylä paini	lapset ja nuoret
Jaguars Spirit Athletes ry cheerleading	lapset ja nuoret
Jigotai judo	lapset ja nuoret

JJK Juniorit r.y. jalkapallo	lapset ja nuoret
Jyväskylän Kenttärheilijat yleisurheilu	lapset ja nuoret
Jyväskylän Naisvoimistelijat voimistelu	lapset ja nuoret, aikuiset
Jyväskylän Pallokerho r.y. jalkapallo	lapset ja nuoret
Jyväskylän Voimistelijat-79 ry. voimistelu	lapset ja nuoret, huippu-urheilu
Jyväskylä Lentis ry lentopallo	lapset ja nuoret
Kaipolan Vire ry yleisurheilu	lapset ja nuoret
KENSU ry luistelu	lapset ja nuoret
Keurusseudun Ratsastajat ry ratsastus	lapset ja nuoret
Keuruun Kisailijat maastohiihto	lapset ja nuoret
Keuruun Kisailijat ry suunnistus	lapset ja nuoret
Keuruun Naisvoimistelijat ry voimistelu	lapset ja nuoret
Keuruun Pallo jalkapallo	lapset ja nuoret
Korpilahden Pyrintö lentopallo	lapset ja nuoret
Muuramen Syke ry voimistelu	lapset ja nuoret, aikuiset
O2-Jyväskylä salibandy	lapset ja nuoret
Palokan Ilo, voimistelu ja liikunta ry voimistelu	lapset ja nuoret, aikuiset
Palokan Riento ry jalkapallo	lapset ja nuoret
Saarijärven Pullistus suunnistus	lapset ja nuoret
Ski Jyväskylä maastohiihto	lapset ja nuoret
Suunta Jyväskylä suunnistus	lapset ja nuoret
Swimming Jyväskylä uinti	lapset ja nuoret, huippu-urheilu
Tanssiurheiluseura Tepika ry tanssiurheilu	lapset ja nuoret
Tikkakosken Tikka Ringette ringette	lapset ja nuoret
Tikkakosken Voimistelu- ja Liikuntaseura ry voimistelu	lapset ja nuoret, aikuiset
Äänekosken Huima Juniorijalkapallo jalkapallo	lapset ja nuoret

Kehitysiltoja, mentorointeja ja sparraustilaisuuksia järjestettiin seuraavasti:

Kehitysiltoja/kehityspäivät			
Team LKP	29.1.	Laukaa	5
Kiri juniorit	14.2.	Jyväskylä	5
Koripalloliitto	15.2.	Helsinki	12
Jyp juniorit	19.2.	Jyväskylä	7
Palokan Ilo	20.2.	Jyväskylä	7
Toivakan Rivakka	5.3.	Toivakka	7
Jyp juniorit	19.3.	Jyväskylä	8
Palokan Ilo	22.3.	Jyväskylä	7
Palokan Ilo	16.4.	Jyväskylä	5
Ison Tanhuujat	27.4.	Jyväskylä	9
Koripalloseurojen kehityspäivä	16.5.	Jyväskylä	22
Muuramen urheilijat	23.5.	Jyväskylä	2
Ison Tanhuujat	26.5.	Jyväskylä	12
Kensu	6.6.	Jyväskylä	8
Palokan Ilo	18.6.	Jyväskylä	7
Liikunnan Riemu	17.8.	Jyväskylä	3
JSA	20.8.	Jyväskylä	2
Uimaseurat	28.8.	Turku	14
Uimaseurat	29.8.	Turku	13

Kiri&Kirittäret	31.8.	Jyväskylä	5
Uimaseurat	18.9.	Turku	8
JSA	24.9.	Jyväskylä	2
Koripalloseurojen kehityspäivä	25.9.	Lohja	25
Uimaseurat	25.9.	Turku	8
O2	2.10.	Jyväskylä	4
Auditointi/jääkiekkoliitto	6.10.	Helsinki	12
Toivakan Rivakka	9.10.	Toivakka	7
Säynätsalon Riento	12.10.	Skype	2
Palokan Ilo	25.10.	Jyväskylä	7
JSA	5.11.	Jyväskylä	2
Jigotai	6.11.	Jyväskylä	2
Jyp juniorit	9.11.	Jyväskylä	3
Lievestuoreen Kisa	13.11.	Laukaa	6
TVS Illusion	20.11.	Jyväskylä	2
TiVoLi	22.11.	Jyväskylä	21
JKK junnut; JyPk, FC Vaajakoski ja JKU	27.11.	Jyväskylä	6
Koripalloseurojen kehityspäivä	11.12.	Helsinki	21
JSA	17.12.	Jyväskylä	2
		Yhteensä	300

Tähtiseura-auditoinnit:

Muuramen Syke, TiVoli, JNV, Palokan ilo	13.3.	Jyväskylä	21
Jigotai	17.4.	Jyväskylä	6
JKU	18.4.	Jyväskylä	6
O2	18.4.	Jyväskylä	4
JyLe	26.4.	Jyväskylä	6
Keuruun Kisailijat suunnistus	19.11.	Jyväskylä	6
Happee	20.11.	Jyväskylä	8
Suunta Jyväskylä	27.11.	Jyväskylä	9
		Yhteensä	66

6.6. Neljän maakunnan seuratyöryhmä

KesLin seurakehittäjä toimi koollekutsujana ja puheenjohtajana neljän maakunnan, Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen ja Pohjanmaan, urheilujärjestöjen ammattilaisista, seurakehittäjistä, koostuvassa seuratyöryhmässä. Työryhmän tavoitteena oli auttaa ja kehittää yhdessä kaikkien neljän maakunnan seuroja sekä oppia toinen toisilta. Työryhmän jäsenet olivat: Perttu Hautala (Pesäpalloliitto), Ali Kangas-Hynnilä (Suomen Palloliitto Keski-Suomen piiri), Juha Kuoppala (Pesäpalloliitto), Kirsi Martinmäki (Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu), Samu Martinmäki (Keski-Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu), Ari Piispanen (Jääkiekkoliitto), Tiina Saulila (Voimisteluliitto) ja Tapio Rajala (Urheiluliitto).

Vuoden aikana työryhmästä jäivät pois Ali Kangas-Hynnilä ja Samu Martinmäki työpaikkamuutosten takia.

Työryhmä kokoontui skypen välityksellä 5 kertaa vuoden aikana ja lisäksi kerran kohdattiin seuratuksen lausuntotyön vuoksi.

Yhteiset toimenpiteet:

- vahvistettiin seurojen toimintaedellytyksiä osallistumalla OKM:n myöntämän seuratuksen valmisteluun.
- toteutettiin järjestö- ja seura-ammattilaisten päivä Jyväskylässä
- toteutettiin seurojen seuratuki INFO:t Jyväskylässä, Seinäjoella ja Kokkolassa

6.7. Seuraverkon edistämishanke

KesLi teki hankeyhteistyötä Lounais-Suomen Liikunnan kanssa Seuraverkon levittämiseksi kuntien ja seurojen käyttöön. Keski-Suomen alueella kuntien koulutustilaisuuksia aiheesta järjestettiin seuraavissa kunnissa: Joutsa, Keuruu, Laukaa, Saarijärvi ja Toivakka. Hankkeen päärahoittaja oli Opetus- ja kulttuuriministeriö joka valitsi vuoden aikana seuraverkon uudeksi sähköiseksi alustaksi Suomi Sportin. Tällöin muuttui Seuraverkon markkinointityö Suomi Sportin kehittämistyöksi. Seurakehittäjä osallistui erityisesti seuratuksen sähköisen hakemisen kehittämiseen.

7. Tapahtumat

Vuoden 2018 aikana Keski-Suomen Liikunta ry järjesti kolme maakunnallista tapahtumaa: Keski-Suomen Urheilugaalan, lasten KESLI-liikuntaleirin ja Finlandia Marathonin (yhdessä JKU:n kanssa). Maakunnallisten tapahtumien tuottamiseen osallistui koko KesLin henkilökunta.

7.1. Keski-Suomen Urheilugaala 26.1.

Vuosittaisessa Keski-Suomen Urheilugaalassa valittiin vuoden keskisuomalainen urheilija sekä muita urheilun ja liikunnan sektorilla kunnostautuneita henkilöitä ja urheiluseuroja. Vuoden 2018 Keski-Suomen Urheilugaala järjestettiin yhteistyössä Keski-Suomen Liiton sekä muiden yhteistyökumppaneiden kanssa tammikuun 28. päivä Paviljongissa, Jyväskylässä. Juhlassa myös kunnat ja lajiliitot palkitsivat omia toimijoitaan tai tapahtumiaan. Juhla keräsi yhteen maakunnan urheilijat, asiantuntijat ja päätöksentekijät. Illan juonsi Arvo Vuorela. Osallistujamäärä oli 280 henkilöä.

7.2. Kuutamohiihto

Tunnelmallinen Kuutamohiihto Jyväsjärven ja Päijänteen jäällä jouduttiin olosuhteiden vuoksi perumaan.

7.3. KESLI-liikuntaleiri Joutsassa 11.-15.6.

KESLI-liikuntaleiri on vuosittain järjestettävä maakunnallinen leiri jonka avulla pyritään innostamaan keskisuomalaisia lapsia liikunnan pariin. Leirin avulla edistetään monilajisuutta, lasten liikunnan monipuolisuutta ja madalletaan kynnystä liikunnan harrastamiseen myös lapsille, jotka tarvitsevat erityistä tukea. Tavoitteena oli tarjota kaikille 10-13 -vuotiaille lapsille avoin, elämyksellinen, vauhdikas ja iloinen täysihoitoleiri.

Leirillä lapset pääsivät kokeilemaan seuraavia lajeja: Draama Hiit, jalkapallo, judo, koripallo, melonta, parkour, pesäpallo, salibandy, suunnistus, telinevoimistelu ja yleisurheilu. Leiriohjelmaan kuuluivat myös lipunnostot, leiriolympialaiset, leikit, kisailut, venyttelytuokiot ja leiridisko.

Leirimarkkinointia tehtiin koulukäynnerein. Oppilaille järjestettiin liikunnallinen tuokio jonka jälkeen kerrottiin osallistumismahdollisuudesta leirille. Kouluvierailuja tehtiin yhteentoista keskisuomalaiseen kouluun.

Ohjaajina leirillä toimivat liikunnan ammattilaiset sekä liikunnanopettajiksi, luokanopettajiksi, liikunnanohjaajiksi, liikuntaneuvojiksi tai nuoriso-ohjaajiksi valmistuvat opiskelijat. Leirillä oli kaikkiaan 28 aikuista organisointi- ja ohjaustehtävissä. Osallistujia leirillä oli ainoastaan 89. Leiri järjestettiin ensimmäistä kertaa Joutsassa ja valitettavasti paikallisten lasten innostamisessa leirille epäonnistuttiin. Toiminnallisesti leiri onnistui erinomaisesti. Lapsilta kerätty kirjallinen palaute oli ylistävää.

Leirin yhteistyökumppaneina olivat Joutsan kunta, Keskimaa ja Keski-Suomen Osuuspankki.

7.4. Finlandia Marathon 14.-15.9.2018 Jyväskylässä

Finlandia Marathonin reittinä on Suomen kauneimpana liikenneväylänä palkittu, tasainen ja nopea Jyväskylän Rantaraitti. Tapahtumakeskuksena toimi Lutakonaukio ja Jyväskylän Paviljonki.

JKU:n kanssa yhdessä järjestettävän tapahtuman osallistujatavoitteeksi asetettiin 3.000 osallistujaa. Laadulliseksi tavoitteeksi asetettiin, että yli 90 % saadusta palautteesta on positiivista.

Tapahtuma järjestettiin kaksipäiväisenä 14.-15.9.2018. Perjantai-illan ohjelmassa oli Valon Kymppi, 5 km:n Finlandia Kävely sekä Maratonviesti, joka juostiin 4-8 henkilön joukkueilla. Maratonviestissä yhden osuuden pituus oli 5 km. Varsinainen maraton ja puolimaraton juostiin lauantaina.

Osallistujamäärät matkoittain

		Osallistujat
Valon Kymppi		720
Puolimaraton		1168
Maraton		354
Finlandia Kävely		230
Maratonviesti	14 joukkuetta	94
Yhteensä		2566 osallistujaa

8. Talous

Vuoden 2018 tulos oli 5 634,24 positiivinen, mikä mahdollistaa pitkäjänteisen toiminnan kehittämisen.

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Keski-Suomen Liikunta ry:n jäsenille

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Keski-Suomen Liikunta ry:n (0953553-8) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2018. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yhdistyksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*. Olemme riippumattomia yhdistyksestä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme. Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen velvollisuudet

Hallitus vastaa tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus vastaa myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka se katsoo tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus on tilinpäätöstä laatiessaan velvollinen arvioimaan yhdistyksen kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviin tapauksiin esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos yhdistys aiotaan purkaa tai sen toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonamme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen

soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon yhdistyksen sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä yhdistyksen kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esittäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei yhdistys pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, liitetiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Jyväskylä 27. maaliskuuta 2019

Reijo Korpela, KHT
Lutakonaukio 1
40100 Jyväskylä

Martti Olli, HT
Alvanranta 51
40270 Palokka